

SEFERBERLİK VE SAVAŞ HALİ TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 24.5.1990, No:90/500
Dayandığı Kanunun Tarihi : 4.11.1983, No:2941
Yayımlandığı R.Gazetenin Tarihi : 16.7.1990, No:20576
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5, Cild : 30, S.: 1293

*

**

Bu Tüzükle ilgili olarak Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren yönetmelik için, "Yönetmelikler Külliyatı"nın kanunlara göre düzenlenen nümerik fihristine bakınız.

*

**

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Kapsam ve Tanımlar

Kapsam

Madde 1 – (Değişik: 5/11/2001-2001/3283 K.)

Bu Tüzük, seferberlik ve savaş hallerinde Devletin bütün güç ve kaynaklarının barış durumundan seferberlik ve savaş durumuna en çabuk ve etkin biçimde geçmesini sağlayacak hazırlıkların barıştan itibaren yapılması usul ve esaslarını, gerginlik ve buhran dönemlerinde alınacak tedbirleri, seferberliğin ilanının duyurulması, görevli teşkilatı, kamu idare, kurum ve kuruluşlarıyla özel kurum ve kuruluşların ve buralarda görevli personelin, yurttaşların yetki, görev, sorumluluk ve yükümlülükleriyle bunların kullanılması, yapılması ve uygulanması hususlarını kapsar.

Tanımlar

Madde 2 – Bu Tüzükte geçen;

A) Araç, motorlu, motorsuz ve özel amaçlı taşıtlarla iş makineleri, lastik tekerlekli traktörler ve her çeşit kara, deniz, su yolu ve hava ulaştırma araçları,

B) Bakanlık kontrolü, bakanlıkların görev alanına giren ve özel kanunlarla kurulmuş birlik, işletme, kurum ve teşebbüslerle bütün özel kuruluş ve işyerlerinde seferberlik ve savaş hazırlık ve uygulamalarıyla ilgili konularda bilgi toplama, ihtiyaç, üretim ve üretilen mal ve hizmetlerin kullanılmasının planlanması ve gerektiğinde planların uygulanması,

C) Bakanlık kuruluşları, bakanlıkların merkez teşkilatıyla ihtiyaca göre kurulan taşra ve Yurt dışı teşkilatını, bağlı ve ilgili kuruluşları,

D) Erteleme, seferberlik ve savaş hallerinde Silahlı Kuvvetleri destekleyen milli harp gücünü ve genel hayatı olumsuz yönde etkilememesi amacıyla kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının çalışmalarını aksatmadan sürdürmesi için, bu yerlerde çalışan bazı personelin silah altına alınmasının veya lojistik yükümlülük uygulanmasının geçici olarak geri bırakılması,

E) Harekat kontrolü, zaman ve bölge olarak sınırlı özel görevlerin başarılabilmesi için Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilen kamu kurum ve kuruluşları veya bunlara ait birimlerin idari ve lojistik sorumluluklar kendi teşkilatına ait olmak üzere kullanılmasında ilgili komutana verilen yetki,

F) Hizmet, ihtiyaçların karşılanması için belirli bir süre içerisinde çalışmayla gerçekleştirilen üretim, bakım, ulaştırma, inşaat, düzenleme, kullanmaya hazır hale getirme, bir görevi sevk ve idare etme ve benzeri faaliyetlerle elde edilen belirli bir etki veya sonuç,

G) Kaynak, kamu veya özel kurum ve kuruluşlarla gerçek kişilere ait tesisler, araçlar, insan gücü ve bunlar tarafından üretilen her türlü mal ve hizmetler,

H) Kurum ve kuruluş, bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarıyla özel kanunlarla kurulmuş kurum ve kuruluşlar, kamu ve özel bütün işyerleri,

İ) Olağanüstü hal, tabii afet, tehlikeli salgın hastalık, ağır ekonomik bunalım veya Anayasayla kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleriyle ilgili ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması durumlarında gerçek ve tüzel kişiler için uygulanması özel kanununda belirtilen yükümlülüklerle temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırıldığı durum,

J) Seferberlik, Devletin bütün güç ve kaynaklarının başta askeri güç olmak üzere, savaşın ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde hazırlanması, toplanması, tertiplenmesi ve kullanılmasına ilişkin faaliyetlerin uygulandığı, hak ve hürriyetlerin kanunlarla kısmen veya tamamen sınırlandırıldığı hal,

K) Genel seferberlik, ülkeye yönelik bir tehdidin karşılanması, bütün güç ve kaynakların kullanılabilmesi için ülkenin bütününde uygulanan seferberlik,

L) Kısmi seferberlik, ülkenin bir veya birden çok bölgesinde uygulanan ve bütün güç ve kaynakların kullanılmasını gerektirmeyen seferberlik,

M) Seferberlik hali, seferberlik uygulamasının başlatıldığı gün ve saatten kaldırıldığı güne kadar devam eden durum,

N) Sefer görev emri, seferberlik ilanında sefer görev emri verilen personel ve araçların gideceği yerin ve katılacağı birliğin seferberlik numarası yazılı, sürekli olarak personelin yanında veya araçta bulundurulmuş belge,

O) (**Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.**) Özel çağrı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bu maksatla belirlenen nitelikli birlik ve kurumlarının tamamının veya bir kısmının, gerginlik ve buhran dönemlerinde seferi teşkilât ve kadro seviyesine çıkarılması ve harekât süresince bu seviyeyi korumaları için gerekli personel ve lojistik desteği sağlamak üzere gizli veya açık olarak yapılacak çağrı,

P) Savaş, Devletin devamlılığını ve milli menfaatleri sağlamak, milli hedeflere ulaşmak amacıyla, başta askeri güç olmak üzere Devletin maddi ve manevi güç ve kaynaklarını hiç bir sınırlamaya tabi tutulmadan kullanılmasını gerektiren silahlı mücadele,

R) Savaş hali, savaş ilanına karar verilmesinden bu halin kaldırıldığına ilan edilmesine kadar devam eden süre içinde hak ve hürriyetlerin kanunlarla kısmen veya tamamen sınırlandırıldığı durum,

S) Protokol, iki veya daha çok kamu kuruluşunun, seferberlik ve savaş hali hazırlık ve uygulamasında karşılıklı olarak yerine getirmeyi kabul ettikleri işlemlerle ilgili belge,

T) Sözleşme, bir kamu kurum veya kuruluşuyla gerçek veya tüzel kişilerin seferberlik ve savaş hali hazırlık ve uygulamasında karşılıklı olarak yerine getirmeyi kabul ettikleri her türlü işlemleri gösteren belge,

U) Silah altı davetiyesi, barışta manevra, tatbikat, atış ve konferanslar gibi öğretim ve eğitim amacıyla silah altına alınacak personelle araçların çağrılmalarına ilişkin belge,

Ü) Seferberlik ve Savaş Hali Hazırlıkları Direktifi, bakanlıklar, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak planlarla bu konuda yapılacak diğer işlemleri açıklayan ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince hazırlanıp Bakanlar Kurulunca uygun bulduktan sonra Başbakanlıkça dağıtımını yapılan direktif,

V) Yedek personel, askerlik çağı içinde muvazzaflık hizmetini tamamlamış personel,

Y) Kanun 4/11/1983 günlü ve 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu,

Z) Yönerge, Türk Silahlı Kuvvetleri Seferberlik ve Savaş Hali Yönergesi anlamında kullanılmıştır.

AA) (**Ek Bent: 5/11/2001-2001/3283 K.**) Gerginlik dönemi, milli menfaatleri içte ve dışta olumsuz yönde etkileyecek olayların, ülkeyi bir buhran durumuna götürecek tarzda tırmanması hali.

AB) (**Ek Bent: 5/11/2001-2001/3283 K.**) Buhran dönemi, milli menfaatleri doğrudan veya dolaylı olarak tehdit eden veya etmesi muhtemel olan iç ve dış olay veya olayların ayrı ayrı veya birlikte vuku bulduğu halleri.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilat, Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Koordinatörlük Görevi

Madde 3 – Seferberlik ve savaş hazırlıklarının en üst düzeyde yapılmasında ve uygulanmasında;

Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin işlemlerde Milli Savunma Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin görev alanı dışında kalan işlemlerde Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği,

Yukarıda belirtilen işlemlerin ortaklaşa yürütülmesinde Başbakanlık koordinatörlük görevini yapar.

Teşkilat

Madde 4 – Bakanlıklarla bunların bağlı ve ilgili kuruluşlarında, kendi görev ve uzmanlık alanlarına ve seferberlik ve savaş hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetlerin, bakanlık ve kuruluşlarda uyumlu olarak nasıl yerine getirileceği, Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifi esasları da dikkate alınarak, bu Tüzük hükümlerine göre bakanlıklarca düzenlenir.

Bakanlıklarla kamu kurum ve kuruluşlarında, il ve ilçelerde, seferberlik ve savaş hazırlık planlarının yapılmasını, geliştirilmesini ve süratle uygulanmasını sağlamak, gerekli faaliyetleri yapmak, yürütmek ve hazırlıkları yönlendirmek, ayrıca, koordinasyon, kontrol ve denetim hizmetlerini sorumlu makamlar adına, öncelikle, bulunan yerlerde savunma sekreterleri, savunma sekreteri yoksa, savunma uzmanları veya sivil savunma uzmanları, il ve ilçelerde sivil savunma müdürlükleri veya memurlukları yürütür. Sayılan hizmetlerin çabuk, verimli ve güvenli biçimde yerine getirilmesi amacıyla bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının yetkili amirleri, valilik ve kaymakamlıklarla ihtiyaç halinde başka teşkilat elemanları da sivil savunma elemanlarıyla birlikte çalıştırılabilir.

Gerekli görülen belediyelerle özel kurum ve kuruluşlarda yukarıdaki faaliyetler sivil savunma uzmanı veya amirleriyle kendi personeli tarafından yerine getirilir.

Genelkurmay Başkanlığının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 5 – Genelkurmay Başkanlığının, Kanunda yazılı olanlardan başka barışta, seferberlik ve savaş hali için yapılacak hazırlıklara ilişkin görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda gösterilmiştir:

A) Seferberlik ve savaş hallerinde Silahlı Kuvvetler ihtiyaçlarının tedariki için kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığınca yapılacak hazırlıklarla ilgili direktifler vermek,

B) Kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen veya satın alınan mal ve hizmetlerden, seferberlik ve savaş hallerinde askeri maksatlarla kullanılacak olanların, her iki ihtiyacı da karşılayabilecek hale getirilmesi için Milli Savunma Bakanlığına öneride bulunmak,

C) Bakanlık ve kuruluşların olağanüstü hal ve savaş hazırlıkları planlama koordinasyon kurullarında temsilci bulundurmak suretiyle hazırlıkların işbirliği içerisinde geliştirilmesini sağlamak,

D) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği koordinatörlüğünde yapılan denetlemelerde gerektiğinde gözlemci bulundurmak,

E) Bakanlıklar tarafından yapılan tahsis planlarıyla tedarikin yetersiz kalması, aksaması, acil ve zorunlu durumlar ortaya çıkması halinde milli müdafaa mükellefiyeti uygulaması yoluyla gerekli hazırlıkları yapmak ve yaptırmak,

F) Tedarik planlarının uygulanmasında bakanlıklar ve kuvvet komutanlıkları arasında koordinasyonu sağlamak.

(Ek Fıkra: 5/11/2001-2001/3283 K.) Genelkurmay Başkanlığı, seferberlik ve savaş halinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak, savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, kısa zamanda hazırlıkların tamamlanabilmesi ve noksansız olarak üst düzeyde harbe hazır olunması amacıyla ihtiyaç duyulacak araç, mal ve hizmetlere ilişkin olarak, seferberlik ve savaş halinde Türk Silahlı Kuvvetleri hareket kontrolüne girecek olan kamu kurum ve kuruluşlarının imkanlarından Bakanlar Kurulu kararı ile yararlanır.

Bakanlıkların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 6 – Bakanlıkların, Kanunda yazılı olanlardan başka barışta, seferberlik ve savaş hali için yapılacak hazırlıklara ilişkin, görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda gösterilmiştir:

A) Seferberlik ve savaş hazırlıkları direktifinde yer alan planları, bu direktifte belirtilen esas ve usullere uygun olarak ilgili makamlarla uyumlu biçimde geliştirmek ve gerektiğinde uygulanmasını sağlamak,

B) Bakanlığın merkez ve taşra birimlerinin, bağlı ve ilgili kuruluşlarla bunlara bağlı ve bunların kurdukları veya özel kanunlarla kurulmuş birlik, işletme, müessese, teşebbüsler ve bakanlık görev alanına giren özel kuruluşların seferberlik ve savaş hazırlıklarını, kendi kuruluş

kanununda yer alan görevleri seferberlik ve savaş hallerinde de etkin olarak yerine getirecek biçimde gerekli düzenlemeleri yapmak ve yaptırmak,

C) Bakanlığın kuruluş ve kontrolünde bulunan kaynakları saptamak kataloglar haline getirerek ilgili makamlara göndermek ve kaynak bilgilerinin güncel halde bulunmasını sağlamak,

D) Türk Silahlı Kuvvetleriyle diğer bakanlıkların kendi teşkilatının ve kontrolündeki kurum ve kuruluşlarla valilikler tarafından bildirilen ihtiyaçların karşılanması için tahsis planlamasını yapmak,

E) Bakanlık teşkilatına ve bakanlık kontrolünde bulunan seferberlik planlamasına dahil edilecek özel kurum ve kuruluşlara bu konuda görevler vermek,

F) Seferberlik ve savaş ilan edildiğinde yapılan hazırlıkların noksatsız olarak uygulanmasını başlatmak ve yürütmek,

G) Seferberlik ve savaş hazırlıkları hakkında Bakanlar Kurulu kararları ve milli güvenlik siyaseti çerçevesinde saptanan görevlerin yerine getirilmesi için uzun vadeli planlar, kalkınma planları ve yıllık programlarda öncelikle yer alması gerekli görülen önlemleri almak ve uygulamak,

H) Topyekün savunma, seferberlik ve savaş hazırlıkları için alınan önlemlere ilişkin plan ve programlarla bakanlık yıllık çalışma ve uygulama programlarının yürütülmesinde, kuruluşlarında ortaya çıkan güçlüklerin, aksaklıkların ve tıkanıklıkların, bakanlık düzeyinde veya bakanlıklararası düzeyde giderilmesini sağlamak,

İ) Topyekün savunma, seferberlik ve savaş hazırlıklarına ilişkin hizmet ve faaliyetlerin ekonomik ve etkin biçimde yerine getirilmesi için personel, para ve malzeme gibi mevcut kaynakların uygun ve verimli kullanılmasını sağlamak,

J) Bakanlık bütçesini, topyekün savunma, seferberlik ve savaş hazırlıklarının geliştirilmesini ve gerektiğinde tatbikatlarda denenmesini sağlayacak biçimde hazırlamak,

K) Bakanlıkla ilgili seferberlik ve savaş ödeneği ihtiyaçlarının saptanması, planlanması, protokole bağlanması ve ödeme işlemlerinin zamanında gerçekleştirilmesini sağlayacak önlemler almak,

L) Topyekün savunma, seferberlik ve savaş hazırlıklarına ilişkin konularda bakanlık teşkilatıyla kontrolünde bulunan, planlamaya dahil özel kurum ve kuruluşların kontrol ve denetimini yapmak, gerektiğinde sürekli çalışmayı sağlayacak önlemleri almak,

M) Planlama ve uygulamada, yürürlükteki mevzuatın yeterli olmadığı durumlarda ihtiyacı karşılayacak yeni yasal düzenlemeler için hazırlık çalışmaları yapmak,

N) Bakanlık merkez ve taşra teşkilatına bağlı ve ilgili kuruluşlarda topyekün savunma, seferberlik ve savaş hazırlıklarıyla görevli personelin eğitimi için planlar hazırlamak ve uygulamak.

(Ek Fıkra: 5/11/2001-2001/3283 K.) Bakanlıklar, merkez ve taşra teşkilatıyla bağlı, ilgili veya kontrolünde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına ait imkanlarını seferberlik ve savaş halinde veya seferberlik ve savaş halinin henüz ilan edilmemiş olduğu, ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, Genelkurmay Başkanlığının talebi ve Bakanlar Kurulu kararı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket kontrolüne vermek, barıştan itibaren Türk Silahlı Kuvvetlerinin yetkili komutanlıkları ile koordineli şekilde yürütülecek planlama çalışmalarına ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılmasını sağlamak, bu kapsamda yapılan hazırlıkları takip etmek ve denetlemekle yükümlüdür.

Milli Savunma Bakanlığının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 7 – Milli Savunma Bakanlığının görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda gösterilmiştir:

A) Personel, araç, mal ve hizmet kaynakları hakkında Silahlı Kuvvetler için gerekli bilgileri sağlamak,

B) **(Değişik: 17/4/2006-2006/10691 K.)** Bakanlıklar tarafından hazırlanan mal ve hizmet üretimine ilişkin kaynak kataloglarının Genelkurmay Başkanlığı, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına gönderilmesini sağlamak,

C) Kaynaktan meydana gelen değişiklik ve gelişmeleri izleyerek bilgileri güncel durumda bulundurmak,

D) Türk Silahlı Kuvvetlerinin, seferberlik ve savaş hallerinde bakanlıklar kanalıyla tedarik edilecek ihtiyaçlarını saptayarak kaynağı kontrol eden bakanlığa bildirmek,

E) İhtiyaçlara göre kaynağı kontrol eden bakanlıklarca yapılan tahsislerin, Genelkurmay Başkanlığınca saptanan ilke ve önceliklere göre kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına tahsisini düzenlemek,

F) İhtiyaçların süratle karşılanması için bakanlıklar arasında koordinatörlük yapmak,

G) İhtiyaçların yerinde, zamanında, yeterli ve sürekli olarak karşılanması için gerekli görülen malların barıştan itibaren tedarik edilerek stoklanması için önlemler almak,

H) Seferberlik ve savaş hallerinde ihtiyaçların karşılanması konusunda Başbakanlık, Genelkurmay Başkanlığı, bakanlıklar, diğer ilgili makamlar ve özel kuruluşlarla işbirliği yaparak savaş sanayiine geçiş için üretim kaynaklarında yapılması gereken düzenlemeleri ve üretilecek mal ve hizmetleri saptamak,

İ) Milli sanayinin olanaklarıyla gelişme durumunu saptamak ve üretimin seferberlik ve savaş ihtiyaçlarını karşılayacak hale getirilmesi için gerekli önlemleri aldirtmak,

J) Yurt dışından tedarik yoluyla karşılanacak ihtiyaçlar için Başbakanlık, Genel Kurmay Başkanlığı ve ilgili bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği halinde hazırlık yapmak, gerekli malların barıştan itibaren stoklanmasını sağlamak,

K) Seferberlik ve savaş hallerinde, barış döneminde yapılan hazırlıkların süratle uygulamaya konulması için gerekli işlemleri yapmak,

L) Seferberlik ve savaş ilanında ve bu haller süresince Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasıyla ilgili işlemleri yapmak,

M) Türk Silahlı Kuvvetleri seferberlik ve savaş ödeneği ihtiyaçlarının saptanması, planlanması, protokola bağlanması ve ödeme işlemlerinin zamanında gerçekleştirilmesini sağlayacak önlemleri almak,

N) Seferberlik ve savaş hazırlıklarının tatbikatlarda denenmesiyle ilgili ödeneklerin bütçe kanununda yer almasını sağlamak,

O) Seferberlikle ilgili tedarik hazırlıklarını ve erteleme işlemlerini yapmak.

Gerçek ve Tüzel Kişilerin Görev ve Sorumlulukları

Madde 8 – Gerçek kişilerle, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar, Kanunda diğer kanunlarda ve bu Tüzükte, Seferberlik ve savaş hazırlıklarına ilişkin olarak kendilerine verilen görev ve yükümlülükleri yerine getirmek, mülki ve askeri makamlar tarafından istenilen her türlü bilgileri zamanında vermek zorundadır. Bu yoldan sağlanan bilgiler, seferberlik ve savaş planlaması dışında başka amaçlarla kullanılamaz.

İKİNCİ KISIM

Duyuru, Denetim ve Ödeme İşlemleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Seferberlik Hali

Seferberlik İlanının Duyurulması

Madde 9 – Kanunun 10 uncu maddesindeki usul ve esaslara göre ilan edilen seferberliğin yürürlüğe girdiği tarih, saat ve seferberliğin genel veya kısmi oluşuyla kısmi seferberliğin kapsayacağı yerler belirtilerek Bakanlar Kurulu kararıyla duyurulur.

Gerektiğinde yukarıdakilere ek olarak aşağıdaki hususlara da yer verilir:

- A) Seferberlik ilan edilen bölgelerde görevlendirilen komutanlar ve yetkili oldukları bölge sınırları,
- B) Sıkıyönetim uygulanacak bölgeler ve görevlendirilen komutanlar,
- C) Personel, araç, mal ve hizmet yükümlülüklerinin uygulanmasıyla ilgili esaslar,
- D) Kısmi seferberlik ilanında, seferberlik ilan edilen bölgeler dışında uygulanacak yükümlülüklerle ilişkin esaslar,
- E) Sivil savunma, Yurt içi düşmana karşı silahlı savunma yükümlülüğü ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin esaslar,
- F) Tahliye ve seyrekletirmeyle ilgili esaslar,
- G) Seferberlik ilanının gizli veya açık olarak duyurulacağına ait açıklamalar,
- H) Bakanlar Kurulunca gerekli görülen diğer esaslar.

Duyuru, Planlama ve Uygulama Esasları

Madde 10 – Bakanlar Kurulunca seferberlik ilanı kararı alınınca, duyuru işlemleri, Milli Alarm Sistemi Yönetmeliği esaslarına göre yapılır.

Seferberlik ilanı Genelkurmay Başkanlığınca askeri teşkilata, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından bakanlıklara, İçişleri Bakanlığınca valiliklere, valiliklerce kaymakamlıklara bildirilir. Seferberlik ilanı açık olarak yapıldığında, duyuru işlemlerinde Başbakanlık ve Genelkurmay Başkanlığınca radyo, televizyon, posta, telgraf, telefon, basın ve her türlü yayın araçlarından yararlanır. Seferberlik veya savaş ilanı duyurusunda belediyeler, muhtarlıklar, bütün olanaklarını kullanarak hoparlör, davul, tellal, haberci ve benzeri yerel yayın araçlarıyla seferberlik ilanını bütün semt, kasaba, köy, mahalle ve en küçük yerleşim birimlerine kadar duyururlar.

Bakanlar Kurulunca seferberlik ilanının gizli tutulmasına karar verildiğinde, duyurular, "gizli" gizlilik dereceli olarak yapılır.

Bu durumda, bölgedeki kamu kuruluşlarının amirlerine, uygulamada görev alması planlanan yetkili kişilere, yükümlülük uygulanacak personel, araç, mal ve hizmetlerle ilgili olarak görev verilecek kişilere, duyuruların gizli olarak yapılması için önlemler alınır, hazırlıkların uygulanmasına başlanır. Gizli tebligat sırasında, seferberlik ilanının gizliliğine uymayanlara Kanunun ceza hükümleri uygulanır.

Duyurulan kodla sefer görev emrinde belirtilen birlik seferberlik numarası aynı olanlar hazırlıklarını, en kısa sürede tamamlayarak askerlik şubesi veya milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına başvururlar.

Seferberlik duyurusu üzerine askerlik şubesi başkanlıklarından verilen sefer görev emri bildiri çizelgeleri veya milli müdafaa mükellefiyeti komisyonu kararları köy veya mahalle muhtarlıklarınca ilgililere tebliğ edilir. Muhtarlar, katılmayanların durumunu izleyerek mülki idare amirliklerine ve en yakın askeri makamlara bildirmekle yükümlüdür.

Milli Alarm Sistemi Yönetmeliğiyle uyumlu olarak mülki idare makamları tarafından, seferberlik ve savaş ilanı ile bu hallerin devamında alınacak önlemleri ayrıntılı olarak açıklayan il ve ilçe seferberlik planları hazırlanır.

(Ek fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Açık duyurularda Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yapılan son duyurunun tarih ve saati, yükümlülerin çağrılması için yapılan ilanın tarih ve saatidir. Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

(Ek fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Gizli duyurularda tebligatın yükümlüye veya ailesine tebliğ edileceği adreste kimse bulunmadığı veya tebellüğden imtina edildiği durumlarda tebligatın ilgili kamu görevlilerine yapıldığını gösteren ihbarnamenin kapiya yapıştırıldığı tarih ve saat, yükümlülerin çağrılması için yapılan ilanın tarih ve saatidir.

(Ek fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Sefer görev emri verilmiş yükümlülerden yabancı memleketlerde bulunanların çağrılması için yapılan ilanın tarih ve saati, çağrılmaları için elçilik veya konsolosluklarca gazeteler vasıtasıyla yapılacak ilanın yayınlanmasını takip eden günün ilk saatidir. Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

(Ek fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Yukarıda belirtilen esaslar özel çağrı uygulamasında da geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

*Planlama, Denetleme ve Raporlar**Seferberlik Planları*

Madde 11 – Seferberlik planları, barış döneminden itibaren kısmi seferberlik veya özel çağrı durumlarında da uygulanabilecek ve genel seferberlik ihtiyaçlarını karşılayabilecek biçimde yapılır.

Denetlemeler

Madde 12 – Seferberlik ve savaş haline ilişkin planlama ve hazırlıkları;

A) Cumhurbaşkanı ve Başbakanca verilen direktiflerle Milli Güvenlik Kurulu tarafından önerilen ve Bakanlar Kurulunca kabul edilen önlemler çerçevesinde Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği,

B) Bakanlıklarda, bakan adına teftiş kurulu ve 4 üncü maddede belirtilen kurum ve kuruluşların amirleri veya bunların görevlendirecekleri memurlar,

C) Mülki idare amirleri, mahalli idarelerin amirleriyle kamu iktisadi kuruluşlarının amirleri, özel kurum ve kuruluşlarda sorumlu yönetici veya görevlendirecekleri personel tarafından denetlenir.

Gerektiğinde Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği koordinatörlüğünde yapılacak denetlemelere Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığından gözlemciler de katılır.

Raporlar

Madde 13 – Bakanlıkların seferberlik ve savaş hazırlıklarının durumuyla bu hazırlıklara ilişkin yıl içinde yapılan denetlemelerle ilgili raporlar her yıl ocak ayında, tatbikat sonuç raporları tatbikat bitiminden bir ay sonra Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde bulundurulur. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince yapılacak değerlendirme sonuçları, Genelkurmay Başkanlığıyla Milli Savunma Bakanlığına bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

*Ödenek ve Ödeme İşlemleri**Ödenek İhtiyacı*

Madde 14 – Seferberlik ve savaş hallerinde silah altına alınacak personelle tedarik edilecek araçlar, mallar ve hizmetler için ödenek ihtiyacı barışta plan ve programlara bağlanır. Hazırlanan plan ve programlar, ortaya çıkacak yeni durumlara göre ek ödenek ihtiyaçları da dahil edilerek gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle geliştirilir.

Ödeme işlemlerinin süratle yapılabilmesi için gerekli personel, mali ve ekonomik önlemler barış döneminden itibaren belirlenir.

Ödeneklerin Protokolle Belirlenmesi

Madde 15 – Seferberlik ve savaş hallerinde Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanması için defterdarlıklar, muhasebe müdürlükleri, saymanlık ve mal müdürlüklerinde bulunması zorunlu olan seferberlik ve savaş ödeneği miktarı, Genelkurmay Başkanlığının önerisi üzerine Milli Savunma Bakanlığıyla Maliye ve Gümrük Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak protokolle belirlenir.

Bakanlıkların, Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan tahsisler dışında kalan ödenek ihtiyaçları Maliye ve Gümrük Bakanlığına bildirilir. Bu ihtiyaçların yerinde ve zamanında karşılanması için gerekli önlemler Maliye ve Gümrük Bakanlığınca alınır.

Ödeneklerin Kullanılması

Madde 16 – Araç, mal ve hizmet bedelleriyle, personel giderleri 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununa göre ödenir. Ödeme sırasında birlik ve kurumlarda bulunan Milli Savunma Bakanlığına ait bütün ödeneklerin program ve alt programlarına bakılmaksızın harcanması suretiyle ihtiyaçlar karşılanır.

Mevcut ödenek, birlik ve kurumların ihtiyaçlarına yetmezse ve derhal yeni bir ödenek sağlanamazsa, ödeneklerin yasalarda öngörülen fazlası da harcanır.

Bu da yeterli olmadığı ve nakit yokluğunda ödeme yapılamadığı hallerde 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanun ve Tüzüğü'nün ilgili hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları

BİRİNCİ BÖLÜM

*Seferberlik ve Savaş Hazırlıklarının Genel Esasları**Genel Esaslar*

Madde 17 – Topyekün savaş kavramına uygun olarak Ülke kaynaklarını kapsayacak ayrıntılı ve birbiriyle uyumlu planların barış döneminden itibaren yapılması, tatbikatlarda denenmesi, geliştirilmesi ve gerektiğinde çok kısa sürede uygulamanın başlatılmasıyla barışta yapılan hizmet ve faaliyetlerin sürdürülmesi ve ihtiyaçların kısıntısız olarak karşılanması esastır.

Bakanlıklarca seferberlik ve savaş hazırlık planları, öncelikle Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olan her türlü araç, mal ve hizmetlerle bakanlıkların ihtiyaçların yeterli ve sürekli olarak sağlayacak plan ve projeleri kapsayacak biçimde ilgili makam ve kuruluşlar arasında işbirliği yapılarak hazırlanır. Kaynaklar, öncelikle Silahlı Kuvvetler ihtiyacına tahsis edilir. İhtiyaç fazlası kaynaklar, öncelik sırasına göre kamu kurum ve kuruluşlarına, seferberlik planlamasında Silahlı Kuvvetleri desteklemek üzere görev verilen özel kurum ve kuruluşlarla halkın zorunlu ihtiyaçlarına tahsis edilir.

Hazırlanan plan ve projelerde, verilecek hasar ve zayıyla savaşın devam süresi dikkate alınarak, barış döneminde çeşitli nedenlerle sağlanamayan, barışta gerekli olmadığı halde seferberlik ve savaş hallerinde ihtiyaç duyulan malzeme, hizmet, tesis ve kolaylıkların ve ulusal sanayiinin harp sanayiine dönüştürülmesiyle sağlanabilecek imkanların, seferberlik ve savaş hallerinde Yurt içi veya gerektiğinde Yurt dışı kaynaklardan ne zaman, nasıl, nereden, ne miktarda sağlanacağı gösterilir.

Kaynaklar

Madde 18 – Kaynakların saptanması ve tahsisinden bakanlıklar sorumludur. Bakanlıklar, kendi kuruluşları, bağlı kuruluşları ve kontrollerindeki kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerlerine ait kaynakları saptar, seferberlik planlamasında kullanılmak üzere kataloglar halinde yayımlar, kaynak bilgilerini güncel halde bulundurur.

İhtiyaçlar, öncelikle, Yurt içi kaynaklardan sağlanır. Yurt içi kaynaklardan sağlanamayan kritik maddeler, barıştan itibaren Yurt dışından tedarik edilerek stoklanır.

Planlama

Madde 19 – Bakanlıkların kuruluş ve kontrolünde bulunan kaynaklar, kamu kurum ve kuruluşlarıyla bakanlık teşkilatının olanaklarından yararlanılarak belirlenir.

(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Bakanlıklarca, Milli Savunma Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığıyla işbirliği yapılarak toplanan bilgiler kataloglar halinde düzenlenir ve Başbakanlık, Genelkurmay Başkanlığı, bakanlıklar, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile diğer ilgili makamlara gönderilir.

(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Kataloglardaki bilgilerden de yararlanılarak kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından bildirilen Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçları, Milli Savunma Bakanlığınca, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarla sivil halkın ihtiyaçları ilgili bakanlıklarca saptanır ve ihtiyacı karşılayacak Bakanlığa bildirilir. Bakanlıklar 17 nci maddede belirtilen öncelikleri dikkate alarak kaynakların tahsisini yapar.

Bakanlıkların kuruluşunda ve kontrolünde bulunan fabrika ve işyerlerinden hangilerinin harp sanayiine dönüşerek ihtiyaçların nasıl ve ne miktarda karşılanacağı Milli Savunma Bakanlığı koordinatörlüğünde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ilgili diğer bakanlıklar, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Devlet Planlama Teşkilatı ve gerektiğinde Türk Standartları Enstitüsüyle Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin de görüşleri alınarak barış döneminden itibaren planlanır.

Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifi

Madde 20 – Seferberlik ve savaş hazırlıklarının bir program çerçevesinde yapılması ve geliştirilmesi için kamu ve özel kurum ve kuruluşlarca yapılacak planlara ve hazırlıklara ilişkin esaslar ve kapsayacağı süre Milli Güvenlik Kurulunda görüşüldükten sonra Bakanlar Kurulu kararıyla saptanır ve Başbakanlıkça Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifi adıyla yayımlanır.

(Değişik: 5/11/2001-3283 K.) Bu direktifte, milli gücün (politik, ekonomik, askeri ve psiko-sosyal) seferberlik ve savaş hallerinde yönlendirilmesi, sevk ve idaresi, koordinasyonu ile seferberlik ve savaş hallerinde veya seferberlik ve savaş halinin henüz ilan edilmemiş olduğu, ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, ihtiyaç duyulacak araç, mal ve hizmetlerin, genelkurmay Başkanlığının talebi üzerine ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket kontrolüne verilmesine ilişkin esaslar ile benzeri hususlara yer verilir.

İşbirliği

Madde 21 – Seferberlik ve savaş hazırlıklarında koordinasyon ve işbirliği, bakanlıklar ve Silahlı Kuvvetlerin organik bağlantılarındaki emir komuta sistemine uygun olarak yapılır. Genelkurmay Başkanlığı ve bakanlıklarca saptanan ilkeler ve öncelikler çerçevesinde, planların geliştirilmesi için kuvvet komutanlıklarıyla bakanlık ve genel müdürlük, yetkili komutanlıklarla bölge müdürlükleri arasında doğrudan koordinasyon, işbirliği ve yazışmalar yapılabilir. Her yıl Nisan ayında valiliklerce belirlenecek tarihlerde il merkezlerinde valilerin, ilçelerde kaymakamların başkanlığında, bölgedeki askeri makamların ve seferberlik planlamasında görev verilen kamu ve özel kuruluşların temsilcilerinin katılacağı seferberlik ve savaş hazırlık toplantıları yapılır. Tugay, eşidi ve daha üst düzeydeki askeri birliklerin bulunduğu garnizonlarda, komutanlıklarca mülki idare amirliğine yapılacak istek üzerine, bu komutanlıklarca saptanacak yer ve zamanlarda da Türk Silahlı Kuvvetleri seferberlik hazırlıklarıyla ilgili toplantılar düzenlenir. Bu toplantılarda konuya ilişkin hazırlıkların durumu değerlendirilir ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemler kararlaştırılır. Yapılan çalışmalar hakkında sıralı üst makamlara bilgi verilir.

Türk Silahlı Kuvvetleri Özel İhtiyaçlarının Karşılanması

Madde 22 – Türk Silahlı Kuvvetlerinin seferberlik ve savaşta özel olarak ihtiyaç duyacağı araç, gereç, mal ve hizmetlerin karşılanmasına ilişkin düzenlemeler barıştan itibaren yapılır. Bu ihtiyaçların karşılanması için gerekli sanayi tesisleri ve hizmet kuruluşları Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Özel kurum ve kuruluşlarda gerekli mali destek ve diğer özendirici önlemler alınarak seferberlik ve savaş ihtiyaçlarının da karşılanması sağlanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında bu tür istek ve ihtiyaçlar ilgili makamlara bildirilir, yapılacak alımlar seferberlik ve savaş halleri ihtiyaçlarını da karşılayacak biçimde planlanır.

Bakanlıklarca yapılacak planlamalarda ve yatırımlarda Milli Savunma Bakanlığınca yapılacak istekler dikkate alınır.

Türk Standartları Enstitüsü, askeri amaçlarla da kullanılabilen malzeme standartlarının belirlenmesinde Milli Savunma Bakanlığının görüşünü alır.

Dış Tedarik Planları

Madde 23 – Stokların durumu dikkate alınarak seferberlik ve savaş ihtiyaçlarını karşılayacak kritik ikmal maddeleri barış döneminden itibaren ilgili kuruluşlarca tedarik edilerek depolanır.

Seferberlik ve savaş hazırlıkları için Yurt dışından tedarik edilmesi gereken kritik ikmal maddeleri, bakanlıklar tarafından Milli Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınarak saptanır. Başbakanlığa bildirilir ve bir program çerçevesinde, ithalat rejimine uygun olarak karşılanmasını sağlayacak planlar, Başbakanlık tarafından hazırlanır ve geliştirilir.

İKİNCİ BÖLÜM

*Türk Silahlı Kuvvetleri Mal ve Hizmet Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları**Hazırlık Aşamaları***Madde 24 – (Değişik: 17/4/2006-2006/10691 K.)**

Kuvvet komutanlıklarının, Jandarma Genel Komutanlığının ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaçları saptaması, bildirmesi, Genelkurmay Başkanlığının ilke ve öncelik belirlemesi, Milli Savunma Bakanlığının kaynak saptaması, tedarik ve tahsis makamı olarak görev yapması ilkesine uygun olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurulu ve seferde kurulacak birlik ve kurumlarının mal ve hizmet seferberliği hazırlık aşamaları aşağıda gösterilmiştir:

A) Kuvvet Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından ihtiyaçların saptanması ve Milli Savunma Bakanlığına bildirilmesi,

B) Milli Savunma Bakanlığınca ihtiyacı karşılayacak kaynak üzerinde yetkili bakanlığın saptanması ve Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının bildirilmesi,

C) Kaynak üzerinde yetkili olan bakanlık tarafından Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyacını karşılayacak tahsislerin yapılması ve Milli Savunma Bakanlığıyla protokole bağlanması,

D) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılan Bakanlık tahsisinin, Genelkurmay Başkanlığınca saptanacak ilke ve önceliklere göre Milli Savunma Bakanlığınca kuvvet komutanlıklarına, Jandarma Genel Komutanlığına ve Sahil Güvenlik Komutanlığına tahsis edilmesi,

E) Milli Savunma Bakanlığınca yapılan tahsislere göre kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı yurt içi kaynağı tedarik planlarının hazırlanması ve tedarikle görevlendirilen komutanlıklarla ihtiyacı karşılayacak kurum veya kuruluşlar arasında protokol veya sözleşmelerin yapılması,

F) Alımların yapılması, depolama, ulaştırma ve dağıtım.

İhtiyaçların Saptanması ve Bildirilmesi

Madde 25 – İhtiyaçların saptanmasına ilişkin ilke ve yöntemler, Genelkurmay Başkanlığı yönerge ve direktiflerinde belirtilir.

(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından düzenlenen mal ve hizmet ihtiyaç bildirim çizelgeleri Milli Savunma Bakanlığınca gönderilir ve Genelkurmay Başkanlığına bilgi verilir.

Milli Savunma Bakanlığında toplanan ihtiyaç bildirim çizelgeleri incelendikten, kontrol ve tasnif edildikten ve birleştirildikten sonra tahsise esas olmak üzere ilgili bakanlıklara gönderilir ve bu husus Genelkurmay Başkanlığıyla Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine bildirilir.

İhtiyaçların bildirilmesinde Milli Savunma Bakanlığınca düzenlenecek çizelgeler kullanılır.

Tahsis Planlaması ve Protokol

Madde 26 – İhtiyaçlar, Milli Savunma Bakanlığı tarafından gönderilen çizelgelerde gösterilir ve tahsisler bakanlıklarca bu çizelgelere göre yapılır.

Tahsisi yapılan mal ve hizmetler çizelgelerde belirtilen yerlerden, buna olanak bulunmazsa en yakın yerden teslim alınır.

Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacını karşılamak üzere seçilecek ikmal maddelerinin barıştan itibaren üretimi ve stoklaması, Milli Savunma Bakanlığınca veya giderleri Milli Savunma Bakanlığınca karşılanmak ve protokole bağlanmak suretiyle ilgili bakanlık tarafından yapılır.

Ödeneği bulunmayan ikmal maddelerinin seferberlik ve savaş hallerinde sağlanması için kaynağı kontrol eden bakanlık, üretim kaynağını ve kendi faaliyeti için bulundurduğu stok miktarlarını da dikkate alarak tahsisler yapar. Tahsisi yapan bakanlık tarafından saptanacak ödenek ihtiyacı, seferberlik ve savaş ödeneği ihtiyacına dahil edilir. İhtiyacın belirlenen zamanda tedarik edilebilmesi için ödeneğin kullanılma biçimi Milli Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Tahsislerin İncelenmesi ve Yurt İçi Kaynağı Tedarik Planlarının Hazırlanması

Madde 27 – Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacını belirten ve bakanlıkların tahsislerini gösteren çizelgeler Milli Savunma Bakanlığınca incelenir ve değerlendirilir.

(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Bakanlıklarca yapılan tahsisler ihtiyaçları karşılamazsa, Genelkurmay Başkanlığınca bildirilecek ilke ve önceliklere göre, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı yurt içi kaynağı tedarik planlarının hazırlanmasında gerekli dengeleme Milli Savunma Bakanlığınca yapılır.

Milli Savunma Bakanlığında son şekli verilerek onaylanan tahsis çizelgeleri ihtiyaçların karşılanması esaslarını belirleyen protokolle birlikte kuvvet komutanlıklarına, Genelkurmay Başkanlığına ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilir.

(Değişik dördüncü fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı yapılan tahsislere göre kendi yurt içi kaynağı tedarik planlarını hazırlar ve bu planlarda yapılan tahsislere göre yetki verilen komutanlıklar, ihtiyaçları karşılayacak kişi, kurum ve kuruluşlarla protokol veya sözleşme yaparak üst makamlara bilgi verirler

Tedarik planları bir üst makam tarafından onaylanır.

Bakanlıklarca yapılan tahsis planlamasına göre hazırlanacak Yurt içi kaynağı tedarik planlarıyla ilgili esaslar, Genelkurmay Başkanlığınca çıkarılacak yönergede açıklanır.

Ulaştırma, Dağıtım ve Depolama İşlemleri

Madde 28 – İkmal maddelerinin ihtiyaç sahibi birliklere ve Türk Silahlı Kuvvetleri depolarına sevki için kuvvet komutanlıklarınca ulaştırma planları yapılır. Sevk işlemlerinde olabildiğince kaynaktaki olanaklardan yararlanılır.

(Değişik: 5/11/2001-2001/3283 K.) Seferberlik ve savaş hallerinde veya seferberlik ve savaş halinin henüz ilan edilmemiş olduğu, ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde haberleşme, ulaştırma ve koordinasyon hizmetlerinde, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik tanınır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ulaştırma, haberleşme ve dağıtım işlemleriyle depolama esasları özel yönergelerinde açıklanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bakanlıkların Mal ve Hizmet Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları

Hazırlık Aşamaları

Madde 29 – Bakanlıkların mal ve hizmet seferberlik ve savaş hazırlıkları aşağıda gösterilmiştir:

- A) Kuruluşundaki ve kontrolündeki kaynaklarının,
- B) Türk Silahlı Kuvvetlerinin kamu kurum ve kuruluşlarının seferberlik planlamasında görev verilen özel kurum ve kuruluşlarla sivil halkın ihtiyaçlarının saptanması ve bildirilmesi,
- C) Tahsislerin yapılması ve protokole bağlanması,
- D) Genel ve özel planların hazırlanması,
- E) Protokol ve sözleşmelerin yapılması,
- F) Alımların yapılması ve depolanması,
- G) Ulaştırma ve dağıtım.

Kaynakların Saptanması ve Bilgilerin Güncelleştirilmesi

Madde 30 – Bakanlıklar, kendi kuruluş veya kontrolünde bulunan kamu ve özel kurum ve kuruluşların kaynakları, tesisleri ve stokları hakkında, barış ve sefer olanaklarını belirten tam ve doğru bilgileri Milli Savunma Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsüyle işbirliği yaparak sağlar. Bu amaçla gerektiğinde diğer bakanlık ve kuruluşların olanaklarından da yararlanılır. Kaynaklardaki değişiklik ve gelişmeler sürekli izlenerek kayıtlar, en son bilgilere göre düzenlenir.

Kaynak Saptamasında Esas Alınacak Bilgiler

Madde 31 – Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca bildirilenler dışındaki kaynaklar için Yurt içi kaynak saptama çizelgesi kullanılır. İhtiyaca göre değişik formlar da kullanılabilir.

Kaynak Bilgilerinin Gönderilmesi

Madde 32 – Bakanlıklarca Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından saptananlara ek olarak, istenen kaynak bilgileri, kaynak saptama çizelgeleri veya bunun yerine kullanılan formlarla aşağıda açıklanan biçimde gönderilir:

- A) Kamu kurum ve kuruluşları, kaynak saptama çizelgelerini valilik aracılığıyla bağlı olduğu bakanlığa iletir. Mal ve hizmet üreten kamu kurum ve kuruluşları kaynak saptama çizelgelerinin kendi teşkilat bağlantısı içinde bağlı bulunduğu bakanlığa bildirir, bir suretini de kaynağın bulunduğu ilin valiliğine gönderir.

B) Özel sektör kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenen çizelgeler, bulunduğu yerin valiliği aracılığıyla ilgili bakanlığa iletilir.

C) Birden çok tesis ve fabrikası bulunan kuruluşlar, üretim kapasiteleri ve stoklarıyla ilgili bilgileri, her tesis ve fabrika için ayrı ayrı bildirirler.

Değişiklik ve ekler her yıl ekim ayında yeniden düzenlenecek kaynak saptama çizelgeleri veya bunun yerine kullanılacak formlarla ilgili makamlara aynı biçimde gönderilir.

Yurt İçi Kaynak Katalogları

Madde 33 – (Değişik birinci fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Kamu kurum ve kuruluşları ile özel kurum ve kuruluşların Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 32 nci madde esaslarına göre saptanan kaynak bilgileri bakanlıklarca değerlendirilir ve Bakanlık olanaklarını gösteren bilgiler Kataloglar halinde düzenlenerek Başbakanlık, Genelkurmay Başkanlığı, bakanlıklar, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile gerekli görülen makamlara gönderilir.

Yurt içi kaynak katalogları, yeni bilgileri kapsayacak biçimde her yılın ilk üç ayı içerisinde gerekli değişiklik ve ekler yapılarak güncelleştirilir.

Bakanlık ve İl İhtiyaçlarının Saptanması ve Bildirilmesi

Madde 34 – Bakanlık ihtiyacı, Bakanlığın planlama sorumluluğunda bulunan her türlü mal ve hizmet ihtiyaçlarının toplamından oluşur. Bunlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, bakanlığın kendi kurum ve kuruluşlarının, diğer bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla seferberlik ve savaş planlamasında görev verilen özel kurum ve kuruluşların ve sivil halkın ihtiyaçlarıdır.

Kamu kurum ve kuruluşları seferberlik ve savaş hallerinde, barış dönemindeki etkinliklerini artırarak devam ettirmek için gerekli olan mal ve hizmet ihtiyaçlarını kaynağı kontrolunda bulunduran her bakanlık için ayrı ayrı saptayarak bağlı bulunduğu bakanlığa valilik aracılığıyla bildirirler. Bakanlıklarda toplanan ihtiyaç çizelgeleri kaynağı kontrol eden bakanlığa bildirilir.

Seferberlik ve savaş planlamasında görev verilen özel kurum ve kuruluşlar, faaliyetlerine devam ederken istekleri karşılaması için ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetler, kuruluşun idari merkezinin bölgesinde bulunduğu valilik aracılığıyla bağlantılı olduğu bakanlığa bildirir, bu bakanlıklar ihtiyaçları inceleyip kontrol ettikten sonra tasnif ederek ve gerektiğinde birleştirerek tahsise esas olmak üzere kaynağı kontrol eden bakanlığa bildirirler.

Sivil halkın ve seferberlik ve savaş planlamasında görev verilmeyen özel kuruluşların bölgeden karşılanamayan ihtiyaçları, valilikler tarafından saptanarak kaynağı kontrol eden bakanlığa bildirilir.

Bakanlık Tahsisi ve İhracat, İthalat Planlama Esasları

Madde 35 – Bakanlık tahsisi, kuruluş ve kontrolunda bulunan kaynaklarda üretilen mal ve hizmetlerle, bakanlık birimleri veya diğer bakanlıklar tarafından bildirilen ihtiyaçların karşılanması için 17 nci maddedeki esas ve önceliklere göre yapılan işlemdir.

Tahsisler, öncelikle, kamu kurum ve kuruluşlarından, bu yolla karşılanamadığı veya ulaşım güçlükleri ortaya çıktığı takdirde özel kuruluşlardan yapılır.

Bakanlıklar, mevcut kaynaklarla saptanan ihtiyaçları karşılamak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerine öncelik tanıyarak tahsisleri yaparlar. Yapılan tahsisler bakanlık tahsis çizelgesi veya özel formlarda ihtiyaç bildirim çizelgelerindeki sırasına göre gösterilir.

Bakanlıklarca yapılan tahsislerde Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifiyle verilen görevler ve kamu kuruluşları için saptanan öncelikler de dikkate alınır.

Bakanlıklarca yapılan tahsisler, bakanlık seferberlik ve savaş hali planlarında da gösterilir.

Kaynakların ihtiyaçlara dağıtımından sonra kalan miktarın türleri de belirtilerek ihracat planlarına dahil edilmek üzere dış ticaret planlamasıyla ilgili bakanlıklara ve Milli Savunma Bakanlığına bildirilir.

Bildirilen ihtiyaçların mevcut kaynaklarla karşılanamadığı hallerde ithal, kısıtlama gibi diğer önlemler tahsisi yapan bakanlık tarafından alınır.

Bakanlıkça yapılan tahsislere ilişkin çizelgeler ihtiyaç bildiren bakanlıklara, valiliklere ve bakanlığın kendi kuruluş veya kontrolündeki birimlere gönderilir.

Bakanlık Tahsis Planlaması ve Protokoller

Madde 36 – Silahlı kuvvetlerce, bakanlığın kendi birimlerince ve diğer bakanlıklarca istenen mallar, verilecek veya ayrılacak ödenek karşılığında barıştan itibaren stoklanır. Bu amaçla, ihtiyacı bildiren bakanlıkla stoklamayı yapacak bakanlık arasında protokol düzenlenir. Üretim veya stoklamayı yapacak ve kullanacak kurum veya kuruluşlar arasında da bakanlık protokolüne uygun protokol veya sözleşmeler yapılabilir.

Ödeneği bulunmayan ikmal maddelerinin seferberlik ve savaş hallerinde sağlanması için kaynağı kontrol eden bakanlık, üretim kaynağının çalışması için bulundurduğu stok miktarlarını da dikkate alarak tahsisleri yapar. Tahsisi yapan bakanlık tarafından saptanacak ödenek miktarı, ihtiyaç bildiren bakanlığın seferberlik ve savaş ödeneği ihtiyacına dahil edilir. İhtiyacın belirlenen zamanda tedarik edilebilmesi için ayrılacak ödenek, tahsisi yapan bakanlıkça, ihtiyacı karşılayacak kurum ve kuruluşun tabi olduğu hükümlere göre kullanılır.

Yapılan tahsislere göre ihtiyacı karşılanacaklarla ihtiyacı karşılayacak kişi, kurum ve kuruluşlar arasında da tedarik biçimi ve koşullarını ayrıntılı olarak açıklayan protokol veya sözleşmeler yapılır.

Bakanlıklarca Görev Verilen Kurum ve Kuruluşlara Gönderilecek Açıklamalar

Madde 37 – Bakanlıklar tarafından hazırlanan seferberlik ve savaş haline ilişkin planların ilgili bölümleri, planlamada görev verilen kurum ve kuruluşlarla bu kurum ve kuruluşların bölgesinde bulunduğu valiliklere gönderilir.

Bakanlıkların Haberleşme, Ulaştırma ve Dağıtım Planlaması

Madde 38 – Bakanlıklarca tahsislerin yapılmasından sonra, ihtiyacı karşılanan bakanlıkların kamu kurum ve kuruluşlarının ve valiliklerce tahsis edilen malların kendi olanaklarıyla taşınamayan kısmına ait ulaştırma ihtiyaçları, Ulaştırma Bakanlığına bildirilir.

Ulaştırma ihtiyaçları, 17 nci maddede ve Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifinde belirtilen önceliklerle ulaştırma olanakları dikkate alınarak ihtiyacı karşılayacak biçimde Ulaştırma Bakanlığının özel planlarına dahil edilerek yapılacak ulaştırma işlemleri, ihtiyaç bildiren makamlara gönderilir.

Ulaştırma Bakanlığı, seferberlik ve savaş hazırlıklarını, 697 sayılı Ulaştırma ve Haberleşme Hizmetlerinin Olağanüstü Hallerde ve Savaşta Ne Suretle Yürütüleceğine Dair Kanunla Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifinde belirlenen esaslara göre yerine getirir. Ayrıca, Karayolu ulaştırmasıyla plaj işletmesi ve bakanlığın ilgi alanına giren özel kuruluşların kullanılma planlarını da hazırlar. Karayolu ulaştırmasıyla ilgili planların uygulanabilmesi için, illerde gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

Haberleşme ihtiyaçları da aynı esaslara göre karşılanır.

Telsiz yayın kontrolü ilanında yapılacak işlemler için gerekli önlemler Ulaştırma Bakanlığınca alınır. Ulaştırma ve haberleşme ihtiyaçlarının bildirilmesinde, Ulaştırma Bakanlığınca saptanarak ilgili makamlara gönderilecek ulaştırma ve haberleşme istek formları kullanılır.

İllerde Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Planlaması

Madde 39 – İllerde seferberlik ve savaş hazırlıkları planları, barıştan itibaren hazırlanır. İl sınırları içindeki bakanlık kuruluşlarına ait planların, birbiriyle ve il planlarıyla uyumu sağlanır. Ayrıca, ilde bulunan özel kuruluşların seferberlik ve savaş hazırlıkları, ilgili bakanlığın istek ve direktifleri de dikkate alınarak planlanır ve her an uygulanabilir halde bulundurulur.

İl sınırları içindeki sivil halkın ve seferberlik ve savaş planlamasında görev verilmeyen özel kuruluşların ihtiyaçlarının mahallinden karşılanması esastır.

Mahallinden karşılanamayan ihtiyaçların, kaynağı kontrol eden bakanlıklardan tedarik edilmesi için, ihtiyaç bildirimini ve bakanlık tahsisleriyle karşılanan mal ve hizmetlerin dağıtımını il seferberlik planına uygun olarak valiliklerce yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

*Milli Müdafaa Mükellefiyeti Hazırlık ve Uygulanması**Genel Esaslar*

Madde 40 – Bakanlıklar kanalıyla tedarik edilemeyen ikmal maddeleri, araçlar, iş makineleri, zirai traktörler, deniz, su yolu ve hava taşıt araçları, iskan, bakım ve onarım tesisleriyle diğer işletmeler ve hizmetler, 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu ve Tüzüğüne göre tedarik edilir.

Bu Tüzükte öngörülen esaslara göre yapılan Türk Silahlı Kuvvetleri lojistik seferberlik hazırlıkları ve Yurt içi kaynağı tedarik planlarına göre, bakanlıklarca tahsis edilen mal ve hizmetlerin, seferberlik ve savaş hallerinde sağlanmasında engellerle karşılaşılır, aksaklıklar ve eksiklikler ortaya çıkarsa veya acil ve zorunlu durumlar oluşursa, Milli Savunma Bakanı veya bir bölgeyi savunmakla görevli askeri birliğin en büyük komutanının emriyle Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu ve Tüzüğünde yer alan hükümlerin uygulanması başlatılabilir.

Milli Müdafaa Mükellefiyeti Yoluyla Tedarik İçin Kaynak Saptaması

Madde 41 – Silahlı Kuvvetlerin ihtiyaçlarının karşılanması için milli müdafaa mükellefiyeti komisyonları İl-İlçe Kaynak Sayım Cetvelleri Yönergesinde yer alan, mal, hizmet, araç ve benzeri maddelerin sayımını her yıl Ekim ayında yapar. Sayım sonunda iki nüsha olarak kaynak sayım cetvellerini hazırlar, bir nüshası il sivil savunma müdürlüğüne alıkonulur, diğer nüshası da bölgedeki ilgili askeri makama gönderilir. Kaynakta meydana gelen değişiklikler de aynı usule göre bildirilir ve kaynak bilgilerinin güncelliği sağlanır.

Tugay ve Eşidiyle Daha Üst Birliklerin Bölgesel Tedarik Planlaması

Madde 42 – Bakanlıklar aracılığıyla tedarik edilemeyen ikmal maddeleriyle iskan, işletme, bakım, onarım, tesis, hizmet ihtiyaçları ve savaşta ortaya çıkabilecek acil ihtiyaçların, gerektiğinde Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu ve Tüzüğü hükümlerine göre karşılanması için, tugay ve eşidiyle daha üst birlik ve kurumlar düzeyinde, barıştan itibaren gerekli önlemler alınır. Bu komutanlıklarca, saptanacak ihtiyaçlar, barış döneminde mülki idare amirlerine bildirilebilir veya seferberlik ve savaş hallerinde bildirilmek üzere gerekli hazırlıklar yapılarak saklanabilir.

Mülki İdare Amirlerince Yapılacak İşlemler

Madde 43 – Mülki idare amirleri yetkili askeri makamlar tarafından bildirilen ihtiyaçların milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarınınca incelenerek karara bağlanmasını sağlar. Komisyon kararı, yükümlülüğe tabi tutulan malın sahibine veya hizmeti sağlayacak gerçek veya tüzel kişiye kararın bir sureti verilerek tebliğ edilir, kararın bir sureti de istek sahibi birlik veya kuruma gönderilir.

*Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kararının Uygulama Zamanı***Madde 44 – (Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)**

Barış döneminde alınan millî müdafaa mükellefiyeti kararlarının uygulanmasına Bakanlar Kurulu kararının ilanıyla, seferberlik ve savaş hallerinde alınan mükellefiyet kararlarının uygulanmasına kararın tebliğinden sonra başlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

*Kamu Kurum Kuruluşlarının Görevlendirilmesi**Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Harekat Kontrolüne Alınması*

Madde 45 – (Değişik:5/11/2001-2001/3283 K.) Seferberlik ve savaş hallerinde veya seferberlik ve savaş halinin henüz ilan edilmemiş olduğu, ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde kamu kurum ve kuruluşlarından harekat kontrolüne alınması gerekli görülenler Genelkurmay Başkanlığının isteği üzerine alınacak Bakanlar Kurulu Kararı ile bağlı bulunduğu Bakanlık tarafından Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilir.

Türk Silahlı Kuvvetleri harekat kontrolüne girecek kamu kurum ve kuruluşlarının, harekat kontrolüne alınacağı zaman, yerine getirilecek görevler ve bu görevlerin yapılmasıyla ilgili esaslar, barış döneminden itibaren Genelkurmay Başkanlığıyla kuruluşun bağlı veya ilgili bulunduğu bakanlık arasında yapılan protokollerle saptanır. Yerine getirecekleri görevlerin ayrıntıları yetkili komutanlık koordinatörlüğünde yapılacak planlarda belirlenir. Harekat kontrolüne alınmayan kamu kurum ve kuruluşları, seferberlik ve savaş planlarını bölgesinde bulunduğu komutanlıklarla işbirliği yaparak hazırlar.

ALTINCI BÖLÜM
Araç Seferberliği

Hazırlık Aşamaları

Madde 46 – Türk Silahlı Kuvvetlerinden araç seferber olma hazırlıkları Milli Savunma Bakanlığı tarafından araç ihtiyaçlarının ve kaynakların saptanması, ihtiyaçları karşılayacak tertibin yapılması, araçların getirilmesi, teslim alınması ve sevki suretiyle yürütülür.

Kara Taşıt Araçlarının Kaynak Saptaması

Madde 47 – (Değişik birinci fıkrası: 11/5/2007-2007/12105 K.) 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa tabi olan araçlardan arazi vitesi olmayan otomobiller, zirai traktörler ve motorlu bisikletler dışındaki araçların kayıtları, trafik tescil şube veya bürolarınca kayda alındıktan sonra araca ait bilgiler, Emniyet Genel Müdürlüğü kanalıyla, manyetik ortamda, her ayın ilk haftasında, toplu olarak Milli Savunma Bakanlığına gönderilir. Milli Savunma Bakanlığınca, Silahlı Kuvvetler ihtiyacına elverişli olanlara sefer görev emri düzenlenir. Sefer görevi verilmeyen araçlardan gerekli görülenlere mülki idare amirlerince sivil savunma ve diğer kamu hizmetleri için görev verilebilir.

Kamu kuruluşlarının envanterinde bulunan araçlar ve iş makineleri bağlı bulunduğu bakanlık aracılığıyla Milli Savunma Bakanlığınca bildirilir. Değişiklikler de her yıl bildirilerek bilgilerin güncelliği sağlanır.

Yabancı uyruklulara ait araçlar, mevcut yasa ve andlaşmalara göre işlem görür.

İş Makinelerinin Kaynak Saptaması

Madde 48 – Gerçek ve tüzel kişilere ait paletli ve lastik tekerlekli dozerler, grayderler, krenler, skreyperler, yükleyiciler, ekskavatörler, kanal kazıcılar, keçiyağı ve çekilebilir vibrasyonlu motorlu silindirler, asfalt plenti, beton santrali, beton pompası, transmikser, 3 kw den büyük jeneratörler, kompresörler, delici iş makineleri, trafiğe çıkmayan plakasız kamyonlar ve benzeri iş makineleri ve bu sınıfa dahil taşıt araçları, kule vinçleri ve lastik tekerlekli mobil vinçleri, istif makineleri ve bunun gibi iş makinelerinin kayıtları, sicil fişlerine uygun olarak il ve ilçelerdeki ticaret odaları, sanayi odaları veya Ticaret ve Sanayi Odalarına tutulur.

Ellerinde bu tip makineleri bulunup da hiçbir odaya kayıtlı olmayan gerçek ve tüzel kişiler bu Tüzüğün yürürlüğe girmesini izleyen üç ay içerisinde buldukları yerdeki ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarına bildirimde bulunurlar.

Bu tür iş makinelerinin herhangi bir nedenle el değiştirmesi halinde, makineyi alanlar, durumu kayıtlı buldukları ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarına bildirirler. Odalar da makinelerin kayıtlı bulunduğu eski odaya kaydın silinmesi için bildirimde bulunurlar.

Ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarının tutulacak kaynak defterlerine, yukarıda sayılan araçların cinsi, markası, modeli, tipi, şasi ve motor numarası, kapasitesi, sahiplerinin isim ve adresleriyle kayıttan sonraki değişiklikler işlenir.

Kaynak defterindeki sıra numaraları il kod numaralarıyla birlikte araçların sicil numarası olur ve bu numaralar il kod numaralarıyla birlikte ilçelerdeki kaynak defterine, ilçe isimleri de eklenerek yazılır.

(Değişik altıncı fıkrası: 11/5/2007-2007/12105 K.) Ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odaları, kaynak defterlerine göre düzenledikleri iş makineleri sicil fişlerini ve bunlardaki değişiklikleri, her ayın ilk üç günü içinde Milli Savunma Bakanlığınca gönderirler.

İş makinelerinin başka bir bölgeye gönderilmesi halinde bulunacağı yeri veya kullanılamaz duruma geldiğini, bir ay içerisinde aracın kayıtlı bulunduğu odaya, oda da bu bilgileri, izleyen ayın ilk on günü içinde Milli Savunma Bakanlığınca bildirir.

Deniz, Su Yolu ve Hava Taşıt Araçlarının Kaynak Saptaması

Madde 49 – (Değişik birinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Liman başkanlıklarında kayıtlı bulunan deniz taşıt araçlarının sicil fişleri Denizcilik Müsteşarlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne tutulan hava taşıt araçlarının sicil fişleri Ulaştırma Bakanlığı tarafından Milli Savunma Bakanlığına gönderilir.

Göl, gölet ve nehirlerde çalışan su yolu taşıt araçlarının kaydı, sınırları içinde buldukları belediyelerin veya muhtarlıkların bildirim üzerine il ve ilçe sivil savunma müdürlüklerince tutulur, bunların sicil fişleri valiliklerce Milli Savunma Bakanlığına gönderilir.

*Araç Sayımı Yapılması***Madde 50 – (Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)**

Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununa göre il ve ilçelerde trafiğe kayıtlı kara taşıt araçları trafik tescil şube müdürlüğü ve bürolarınca, iş makineleri ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarınca, deniz taşıt araçları liman başkanlıklarınca, hava taşıt araçları Ulaştırma Bakanlığınca sayımları yapılarak her yıl Ekim ayında üç nüsha olarak hazırlanacak sayım listelerinin bir sureti Milli Savunma Bakanlığına, bir sureti il sivil savunma müdürlüklerine gönderilir, bir nüshası kendilerinde alıkonulur.

Mülki İdare Amirlerinin Sorumluluğu

Madde 51 – İl ve ilçelerde yapılan kaynak saptanması ve sayımların gerçeğe uygun olmasından mülki idare amirleri sorumludur.

Araç İhtiyaçlarının Saptanması

Madde 52 – Seferberlik ve savaş hallerinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu hükümlerine uygun olarak Yurt içi kaynaklarından karşılanacak araç ihtiyaçları, barıştan itibaren saptanır.

İhtiyaç saptanmasında uygulanacak esas ve usuller, Yönergede belirlenir.

İhtiyacı Karşılacak Tertibin Yapılması ve Tebliğ İşlemleri

Madde 53 – Her türlü araç ve iş makinelerinin tahsisleri, Yönergede belirtilecek komutanlıklar tarafından düzenlenerek gönderilen ihtiyaçlara göre en yeni modelden başlayarak Milli Savunma Bakanlığınca yapılır. Tahsis edilen her araç için düzenlenen sefer görev emirleri milli müdafaa mükellefiyeti kararı alınması ve araç sahibine tebliğ edilmesi için valiliklere gönderilir.

Mülki idare amirlerinin belirleyeceği tarihlerde ve en az ayda bir kez yapılacak toplantılarda, sefer görev emirleri hakkında milli müdafaa mükellefiyeti komisyonu kararı alınır.

Komisyonda karara bağlanan araç sefer görev emirleri, araç sahiplerine tebliğ edilmek üzere;

- A) Trafiğe kayıtlı olanlar, trafik şube veya bürolarına,
  - B) İş makineleri, ticaret odası, sanayi odası veya ticaret ve sanayi odası başkanlıklarına,
  - C) Deniz, su yolu taşıt araçları, liman başkanlıklarına,
  - D) Hava taşıt araçları, Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne
- gönderilir.

Yukarıda yazılı merciler, sefer görev emirlerinin kendilerine ulaşmasından sonra en geç 60 gün içinde, araç sahiplerine sefer görev emrini tebliğ eder ve araç tescil belgesine "sefer görev emri verilmiştir" ibaresini yazar.

(Değişik beşinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Tebliğ edilen sefer görev emrinin bir nüshası, devamlı olarak araçta bulundurulmak üzere araç sahibine verilir. Bir nüshası il sivil savunma müdürlüğüne dosyasında saklanır. Diğer iki nüshası da Milli Savunma Bakanlığına gönderilir.

Araçların Getirilmesi, Teslim Alınması ve Sevki

Madde 54 – (Değişik birinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Araçların getirilmesi ile ilgili duyuru işlemleri, gizli veya açık olarak yapılabilir.

Duyuruyla birlikte, sefer görev emrini almış olan araçların sahibi veya sürücüleri için sefer görev emri "getir emri" yerine geçer. Araçların sahibi veya sürücüleri hazırlıklarını yapar, aracı malzeme, avadanlık ve yedek parçalarıyla birlikte duyurudan sonraki altı saat içinde, bulunduğu yerdeki milli müdafaa mükellefiyeti komisyonuna getirir. Komisyonlarca, gelen araçların muayenesi yaptırılır. Aracın o andaki durumuna göre değeri saptanır ve gerekli işlemler tamamlanarak aynı gün, tertip edildikleri birlik veya kuruma gönderilir.

Duyurudan sonra belli süre içinde tahsisli limanda bulunamayacak gemiler için sahipleri, sefer görevli geminin yerine, sefer görevi bulunmayan aynı nitelikte başka bir gemiyi tahsis edebilir. Bu mümkün olmazsa, ihtiyacın karşılanması için yeniden milli müdafaa mükellefiyeti kararı alınır.

Kara, deniz, su yolu ve hava taşıt araçlarının sevk işlemi aracın kayıtlı olmadığı bir komisyonca yapılırsa, durum, aracın kayıtlı olduğu il ve ilçe milli müdafaa mükellefiyeti komisyonuna bildirilir.

Aracını Kendisi Teslim Edemeyeceklerin Yerine Yükümlülük Üstlenenler

Madde 55 – Yedek subay ve yedek astsubaylarla ertelemesi yapılmış personelle araçlarını milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına teslim edemeyecek olanların araçları, yetki verdikleri temsilcileri veya sefer görev emrinin arkasında teslim etmekle yükümlü olacağı belirtilen şahıslar tarafından milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarına teslim edilir.

Araçların Sevkinde Görevli Personelin Yükümlülükleri

Madde 56 – Araçlar, bunları kullananlarla, deniz, su yolu ve hava taşıt araçları, mürettebat ve hizmetlileriyle birlikte sevk edilir.

Teslim alınan araçların sürücüsü yoksa sevk işlemi, milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarınca sağlanacak personel tarafından yapılır.

Aracı kullanan, aracını tertip edildiği birlik veya kuruma götürmeye ve kullanabilecek askeri personele teslim edinceye kadar görev yapmak zorundadır. Bunlara, görev yaptıkları süre için 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun 7 nci maddesi gereğince ödeme yapılır.

Aracı kullanan, başka bir birliğe gitmek üzere sefer görev emri almışsa, önce aracını tertip edildiği birlik veya kuruma teslim eder, buradan alacağı belgeyle tertip edildiği birliğe gider.

Aracı kullananlar 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun 2 nci maddesinde gösterilen yaş sınırı içindeyse ve getirdiği aracı kullanabilecek uygun nitelikli personel yoksa, yetkili birlik komutanlığı aynı Kanunun 9 uncu maddesi gereğince araçları getirenlere yükümlülük uygulayabilir ve durumu ilgilinin askerlik şubesine bildirir.

Binek, Yük ve Koşum Hayvanlarıyla Bunların Çektiği Araçların Sevki

Madde 57 – Binek, yük ve koşum hayvanlarıyla bunların çektiği araçlar, donatım ve avadanlıklarıyla, tertip edildiği aynı birlik veya kuruma gidecek olan ve bunları kullanabilecek şahıslarla sevk edilir.

Akaryakıt, Yem ve Benzeri İhtiyaçların, Milli Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca Sağlanması

Madde 58 – Tertip edilen canlı ve cansız araçların sevkleri için gerekli akaryakıt, yem gibi maddelere tahdit konmuşsa, bunlar milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarınca sağlanır.

Araç Seferberliği Uygulama Planlaması

Madde 59 – Seferberlik ve savaş halinde silah altına alınan personele sahip, sürücü veya mürettebatı tarafından sefer görev emriyle getirilen araçların karşılanması, kontrol, bakım, ikmal ve tertip edildikleri yerlere sevk işlemleri ve bunlarla beraber gelen personelin iskan, iaşe ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması mülki idare amirleri tarafından barıştan itibaren askeri makamlarla işbirliği yapılarak planlanır. Planlarda, kamu ve özel kurum ve kuruluşlara verilecek görev

ler, milli müdafaa mükellefiyeti uygulaması suretiyle gerçek ve tüzel kişilere ait mal ve hizmetlerden yararlanması hususları yer alır.

Sefer Görev Emirlerinin Kontrolü

Madde 60 – (Değişik birinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Arazi vitesi olmayan otomobiller, zirai traktörler ve motorlu bisikletler dışındaki her cins aracın fennî muayeneleri yapılırken, aracın sefer görev emri belgelerinin kontrol edilmesinden fennî muayeneyi yapan makamlar sorumludur. Taşıt sefer görev emri verildiği halde tatbikat çağrısına uymayan veya adresinde bulunmayan taşıtların sefer görev emri il sivil savunma müdürlüğüne iade edilir. İl sivil savunma müdürlüğü tarafından tebliğ edilemeyen araç sefer görev emri listeleri tüm fennî muayene istasyonlarına bildirilmek üzere bu istasyonlardan sorumlu Bakanlığa gönderilir ve Milli Savunma Bakanlığına bilgi verilir. Bu tür araçların muayenesi yapılmaz.

Arazi vitesi olmayan otomobillerle zirai traktörler dışındaki araçların trafik kontrolleri sırasında da sefer görev emri ve bunun araç tescil belgesine işlenip işlenmediği hususuna dikkat edilir.

Deniz, su yolu ve hava taşıt araçlarıyla trafiğe kaydı zorunlu olmayan araçlar için de benzeri işlemler uygulanır.

Özel Nakliyat ve İnşaat Firmalarından Yararlanılması

Madde 61 – (Değişik birinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Özel nakliyat ve inşaat firmalarının, araç, bina, personel ve benzeri olanaklarıyla bunlarda meydana gelecek değişiklikler; inşaat firmaları için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, nakliyat firmalarından karayolu ve havayolu özel nakliyat firmaları için Ulaştırma Bakanlığı, denizyolu özel nakliyat firmaları için Denizcilik Müsteşarlığınca kaynak saptamaları yapılarak Milli Savunma Bakanlığına bildirilir.

Seferberlik ve savaş hallerinde Silahlı Kuvvetler ihtiyacına elverişli olduğu Milli Savunma Bakanlığınca saptanan firmalarla yetki verilen komutanlıklar arasında barış döneminden itibaren sözleşmeler yapılır. Bu firmalara seferberlik ve savaş hallerinde verilecek görevlerin saptanması ve uygulamanın nasıl olacağı Genelkurmay Başkanlığınca yayımlanan direktifte açıklanır.

Bu firmaların gerekli görülen personeliyle araçları hakkında erteleme işlemleri yapılır.

Sefer Görevli Araçların El Değiştirmesi, Satılması, Sahibinin Yer Değiştirmesi Halinde Yapılacak İşlemler

Madde 62 – (Değişik birinci paragraf: 11/5/2007-2007/12105 K.) Milli Savunma Bakanlığı ve millî müdafaa mükellefiyeti komisyonlarınca sefer görev emri düzenlenen ve tebliğ olunan taşıtların, el ve yer değiştirmesi veya herhangi bir nedenle aracın elden çıkması halinde, aşağıdaki işlemler yapılır.

A) Trafikte kayıtlı araçlar;

1) Aracın aynı il içinde el değiştirmesi halinde ilin trafik şube veya bürosu aracın sefer görev emrini yeni sahibine tebliğ ederek bir suret sefer görev emrini il sivil savunma müdürlüğüne gönderir. İl sivil savunma müdürlüğü kayıtlarında gerekli düzeltmeyi yaparak durumu Milli Savunma Bakanlığına bildirir.

2) Araç kaydının başka bir ile nakli halinde, aracın ayrıldığı il veya ilçenin trafik şube veya bürosu tarafından aracın tescil belgesine sefer görev emirli olduğu yazılır ve il sivil savunma müdürlüğüne bildirilir. Kaydı yapacak il ve ilçe trafik şube veya büroları aracın sahibi değişmişse sefer görev emrini aracın yeni sahibine tebliğ ederek bir suretini naklen geldiği ilin il sivil savunma müdürlüğüne gönderir, il sivil savunma müdürlüğü de durumu Milli Savunma Bakanlığına bildirir.

3) Aracın geçici olarak trafikten çıkarılması halinde mükellefiyeti devam eder; hurdaya çıkarılması veya dış memleketlere satılması halinde, trafik şube veya bürosu tarafından sefer görev emri il sivil savunma müdürlüğüne geri verilir. İl sivil savunma müdürlüğü kayıtlarına işleyerek durumu Milli Savunma Bakanlığına bildirir.

B) Trafikçe kaydı zorunlu olmayan araçlar;

1) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Trafikte kaydı olmayan iş makinelerinin aynı il içerisinde satılması veya başka nedenlerle el değiştirmesi halinde, araç sefer görev emri, yeni sahibine imzası karşılığında verilir. Durum yeni sahibi tarafından aracın kayıtlı olduğu odaya bildirilir. Aracın kaydını tutan oda, yeni sahibini ve açık adresini sefer görev emrine yazarak il sivil savunma müdürlüğüne bildirir ve il kayıtlarında gerekli değişiklikleri yaparak Milli Savunma Bakanlığına bilgi verir. İş makinesinin başka bir ile nakli halinde, durum, aracın ayrıldığı oda tarafından il sivil savunma müdürlüğüne, buradan da sefer görev emrinin iptal edilip edilmeyeceğine karar verilmek üzere Milli Savunma Bakanlığına bildirilir.

2) Deniz, su yolu ve hava taşıt araçlarının el ve yer değiştirmesi veya hurdaya ayrılması hallerinde benzer işlemler yapılır.

3) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Mükellefiyet, aracı elinde bulunduran son sahibi üzerinde devam eder. Herhangi bir nedenle trafikten çıkarılan veya evsafı değişen araçlara ilişkin bilgiler, araç sahibi tarafından il sivil savunma müdürlüğüne bildirilir. Bu bilgiler Milli Savunma Bakanlığına ulaştırılır ve sefer görev emri iptal edilir.

Araç Seferberliği Hazırlıklarının Yenilenmesi

Madde 63 – Araç seferberliği hazırlıkları Genelkurmay Başkanlığının gerek göstermesi halinde Milli Savunma Bakanlığının emriyle yenilenebilir.

Bu yenilemede en yeni model araçlara öncelik verilerek sefer görev emri düzenlenir. İhtiyaç kalmayan eski model araçların sefer görev emri geri alınır.

Araç Sefer Görev Emirlerinin Geri Alınması

Madde 64 – Sefer görevi kaldırılacak araçların sahiplerine, aracın sefer görevinin kaldırıldığı, aracın kaydını tutan makamlar tarafından 30 gün içerisinde tebliğ edilir ve sefer görevinin kaldırıldığı araç tescil belgesine yazılır. Geri alınan sefer görev emri il sivil savunma müdürlüğüne gönderilir ve il sivil savunma müdürlüğüne kaydına işaret edilerek imha edilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İnsan Gücü Planlaması, Personel Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları

BİRİNCİ BÖLÜM

İnsan Gücü Planlaması

Planlama Esasları

Madde 65 – Seferberlik ve savaş halinde Silahlı Kuvvetlerin ve halkın ihtiyacını karşılamak üzere, çalışmalarının aksatılmadan sürdürülmesi gereken kamu ve özel kurum ve kuruluşlardan, silah altına alınacak personelle bu kurum ve kuruluşlarda savaşta meydana gelebilecek olan tahmini personel zayıfının saptanması ve ihtiyacın hangi kaynaklardan öncelik sırasına göre ne suretle karşılanacağı ve uygulamanın nasıl yapılacağına ilişkin insan gücü planlamasının esasları Milli Savunma Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Bu Yönetmelikte işbirliği yapılacak bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve kaynak israfına karşı önlemlerin neler olduğu belirtilir.

Türk Silahlı Kuvvetleri Birlik ve Kurumlarının Sivil Personel İhtiyaçlarının Karşılanması

Madde 66 – **(Değişik: 17/4/2006-2006/10691 K.)**

Seferberlik ve savaş hallerinde birlik ve kurumlarda ihtiyaç duyulacak sivil personel miktarları kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından saptanarak her yıl Milli Savunma Bakanlığına bildirilir. Milli Savunma Bakanlığı bu ihtiyaçları birleştirerek Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirir, ihtiyaçlar; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılacak insan gücü planlamasına göre, bu yolla giderilmediği takdirde milli müdafaa mükellefiyeti yoluyla karşılanır.

İKİNCİ BÖLÜM

*Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Seferberliği**Personel Seferberliğine İlişkin Faaliyetler*

Madde 67 – Personel seferberlik faaliyetleri aşağıdaki hususları kapsar:

- A) Seferberlik duyurusunda Türk Silahlı Kuvvetlerinin tamamının veya bir kısmının, seferi teşkilat ve kadro seviyesine çıkarılması,
- B) Seferberlik ve savaş hali süresince oluşacak personel zayıyatını karşılamak üzere, bütünleme personelinin sağlanması,
- C) Gerekli görülen birlik ve kurumların tamamının veya bir kısmının, özel nitelikli personel ihtiyaçlarının karşılanması,
- D) Yedek personelin silah altına alınma usullerinin denenmesi ve yedek personelin eğitimlerinin tazelenmesi ve geliştirilmesi.

Personel Seferberliğinin İlke ve Esasları

Madde 68 – Personel seferberliğinin ilke ve esasları şunlardır:

- A) Personel seferberlik planları, Silahlı Kuvvetlerin en kısa sürede sefer durumuna getirilmesi amacını güder ve sistemin kapsadığı her faaliyet gereklilik, sadelik ve sürat ilkelerine dayanır.
- B) Personel seferberliğinin tazeleme eğitimine ihtiyaç göstermeyen yedek personelle tamamlanması suretiyle, birliklere, seferberliğin ilk günü muharebe gücünün kazandırılması esastır.
Yedek personele sefer görev emirlerinin verilme esas ve usulleri Genelkurmay Başkanlığınca saptanır ve Yönergede açıklanır.
- C) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının saptanmasında, birlik ve kurumlar bir kademede seferi kadro seviyesine çıkarılır.
- D) Birlik ve kurumların seferberlik hazırlıkları, kısmi seferberlik veya özel çağrı durumlarında da uygulanabilecek genel seferberlik ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yapılır.

E) **(Değişik : 18/7/1991 - 91/2028 K.)** Personel ihtiyaçları birliğine tertip esasına veya bölgeden seferberlik usulüne göre karşılanır. Bölge kaynağının yetersizliği halinde ihtiyaçlar diğer bölgelerden de karşılanabilir. Bu usullerin, kurulu veya seferde kurulacak birliklerde uygulama esasları Yönergeyle belirlenir.

F) Askerlik şubelerinin kaynağını, o bölgedeki nüfusa kayıtlı askerlik çağı içindeki personel oluşturur.

İkametgahını değiştirenlerin kayıtları, nüfus idarelerince geciktirilmeksizin yükümlünün kayıtlı olduğu askerlik şubesi başkanlığına bildirilir. Bunlar yeni ikametgahlarındaki askerlik şubesi kaynağına alınır.

G) **(Değişik : 11/5/2007 – 2007/12105 K.)**Yedek personele muvazaflık döneminde yetiştirildiği sınıf ve branşlarıyla ilgili niteliklerine uygun sefer görevi verilmesi göz önünde bulundurulur. İhtiyaç duyulduğunda yedek personele sivil hayattaki mesleklerine ve/veya tahsillerine göre de sefer görevi verilebilir. Bununla ilgili esas ve usuller Yönergede belirlenir.

H) **(Değişik : 18/7/1991 - 91/2028 K.)** Personel ihtiyacını daha genç doğumlularla karşılamak için barış döneminden itibaren her askerlik dairesi bölgesinden silah altına alınan personelin sınıflandırılması, seferde desteklenecek birlik ve kurum ihtiyaçlarını karşılayacak miktarlar dikkate alınarak yapılır.

Personel Seferberlik Planları

Madde 69 – Türk Silahlı Kuvvetlerinin seferi teşkilat ve kadro seviyesine çıkarılması, seferde kurulacak birlik ve kurumların oluşturulması, seferberlik ve savaş hali süresince meydana gelecek zayıyatı karşılamak üzere, personel seferberlik ve personel bütünleme planları, barıştan itibaren hazırlanır ve geliştirilir.

Personel Seferberlik Hazırlıkları İşlemleri

Madde 70 – Türk Silahlı Kuvvetlerinin tamamının veya bir kısmının süratle seferi kadro seviyesine getirilmesi veya ihtiyaç duyulan personelin silah altına alınabilmesini sağlayacak seferberlik planları hazırlanır.

Bu hazırlıklar;

A) Kaynaktaki yedek personelin belirlenmesini,

B) Birlik ve kurumların personel ihtiyaçlarının saptanmasını,

C) Kaynakların ihtiyaçlara uygun biçimde dağıtımını ve erteleme işlemleri de dikkate alınarak yedek personelin birlik ve kurumlara ismen tertibini,

D) Tertip edilen personele sefer görev emirlerinin bildirilmesi ve sefer tertibinden çıkarılan personelin sefer görevinin kaldırılmasını,

E) Yedek personelin çağırılması, birlik ve kurumlara sevkiyle birlik ve kurumlara teslim alınmasını kapsar.

Subay ve Astsubay Kaynağının Saptanması

Madde 71 – (Değişik birinci fıkra: 17/4/2006-2006/10691 K.) Türk Silahlı Kuvvetlerinden emeklilik, terhis, istifa veya sağlık nedenleriyle ayrılan subay ve astsubaylarla disiplinsizlik veya yetersizlikleri yüzünden Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılan subay ve astsubayların ikamet adresleri ve durumlarıyla ilgili diğer bilgiler, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından kaydedilir ve Milli Savunma Bakanlığına bildirilir.

Bu madde kapsamına giren personel, yedek personel statüsüne geçince durumlarını ve adres değişikliklerini ikametgahlarındaki askerlik şubesi başkanlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Bilgi akışına esas olacak hususlarla bu amaçla kullanılacak formlar Yönergede belirlenir.

Erbaş ve Er Kaynağının Saptanması

Madde 72 – Erbaş ve erlere verilecek sefer görev emirlerinin, yükümlüye, terhis olmadan bildirilmesi esastır. Erbaş ve erlerin kaynak saptama işlemi, muvazzaflık hizmeti ifa edilirken birliklerince yapılır, yetiştirildikleri sınıf ve branşlarıyla ilgili nitelikleri Yönergede saptanacak esaslara göre Milli Savunma Bakanlığına bildirilir.

Mahkeme kararıyla Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılan subay ve astsubaylarla sicil yoluyla astsubaylıktan çıkarılanlar er kaynağına alınırlar.

Erbaş ve erler, terhislerinden sonra mesleki gelişimleri, sağlık durumları ve adreslerindeki değişikliği kayıtlı oldukları askerlik şubesine bildirmek zorundadırlar.

*Birlik ve Kurumların Personel İhtiyaçlarının Saptanması***Madde 73 – (Değişik: 17/4/2006-2006/10691 K.)**

Kurulu ve seferde kurulacak birliklerin personel ihtiyaçları, bağımsız bölük ve takım seviyesinden itibaren subay, astsubay, erbaş ve er olmak üzere ayrı ayrı saptanır. İhtiyaçlar, sıralı komutanlıklar yoluyla kuvvet komutanlıklarına, Jandarma Genel Komutanlığına ve Sahil Güvenlik Komutanlığına gönderilir. İdari zayıyatı karşılamak üzere erbaş ve er ihtiyaçları Genelkurmay Başkanlığınca saptanacak oranda katılımlı olarak hazırlanır. İhtiyaçların saptanmasıyla ilgili diğer hususlar yönergeyle belirlenir.

Subay ve Astsubay Dağıtımının Yapılması

Madde 74 – Subay ve astsubay dağıtımları, Yönergede açıklanan esaslara uygun olarak Milli Savunma Bakanlığınca yapılır. Bu dağıtımda subay ve astsubayların sınıf, rütbe ve uzmanlık konusuyla ihtiyaç bildiren komutanlıkların önerileri ve görevlinin en kısa süre içerisinde dağıtım yapıldığı birlik veya kurumda bulunması gözönünde tutulur.

Sefer görev emri verilmemiş yedek astsubaylara diğer sınıflardaki ihtiyaçlar için de sefer görev emri verilebilir.

(Ek : 10/2/1995 - 95/6589 K.) İhtiyaçların istenilen nitelikteki personelle karşılanması esastır. Ancak, kaynak yetersizliği nedeniyle giderilemeyen astsubay ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin ilke ve yöntemler Genelkurmay Başkanlığınca saptanır.

Erbaş ve Er Dağıtımının Yapılması

Madde 75 – (Değişik birinci fıkra : 18/7/1991 - 91/2028 K.) Erbaş ve er kaynakları, Silahlı Kuvvetlerin ihtiyaçlarına, öncelik ve birliğine tertip esasına göre dağıtılır.

Askerlik daire bölgesinin hangi birlik ve kurumları destekleyeceği Genelkurmay Başkanlığınca saptanacak ilke ve önceliklere göre Milli Savunma Bakanlığınca belirlenir ve değişen durumlara göre yeniden düzenlenebilir.

Erbaş ve erlerin birlik ve kurumların ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde ismen dağıtımı Milli Savunma Bakanlığınca yapılır.

(Mülga dördüncü fıkra : 10/2/1995 - 95/6589 K.)

Sefer Görev Emirlerinin Hazırlanması

Madde 76 – (Değişik birinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Sefer tertibine alınarak birlik ve kurumlara dağıtımı ismen yapılan subay, astsubay, erbaş ve erler için sefer görev emri Milli Savunma Bakanlığı tarafından düzenlenir.

Sefer görev emrinde, sefer tertibine alınan personelin genel ve kısmi seferberlikle özel çağrı duyurularında gidecekleri yerin ve katılacağı birliğin birlik seferberlik numarası belirtilir.

Sefer Görev Emirlerinin Yükümlülere Tebliği

Madde 77 – (Değişik birinci fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Subay ve astsubaylar için hazırlanan sefer görev emirleri, birlik, kurum ve askerlik şubelerine gönderilir. Birlik komutanlıkları, kurum amirlikleri veya askerlik şube başkanlıklarınca sefer görev emirleri yükümlüye, ilgili mevzuata göre tebliğ edilir ve bir kopyası kendisine verilir.

Sefer tertibine alınan erbaş ve erler için hazırlanan sefer görev emirleri, yükümlünün terhisinden önce muvazaflık hizmetini yaptığı birlik veya kuruma gönderilir, birlik komutanlıklarınca tebliğ edilir ve bir kopyası kendisine verilir.

(Değişik üçüncü fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Çeşitli nedenlerle, birlik veya kurumlarca tebliğ edilemeyen sefer görev emirleri, askerlik şubelerine gönderilir. Birlik ve kurumlarca tebliğ edilemeyen subay sefer görev emirleri ile askerlik şubeleri tarafından tebliğ edilemeyen subay ve astsubay sefer görev emirleri bilahare askerlik şubelerince tahsis makamına iade edilir.

Sonradan Sefer Görev Emri Verilmesi

Madde 78 – Kendilerine sefer görevi verilmeyen, ancak, sonradan sefer görevi verilmesi gereken yükümlülere, hazırlanan sefer görev emirleri, nüfus kayıtlarının bulunduğu askerlik şubesinin isteği üzerine mülki idare makamlarınca imza karşılığında tebliğ ettirilir.

Yükümlü sürekli oturduğu adreste bulunamıyorsa sefer görev emirleri kendisiyle birlikte oturan ailesi efradından birine tebliğ edilir. Seferberlik ve savaş halinde basın ve her türlü yayın ve haberleşme araçlarıyla yapılan bildirimler tebliğ yerine geçer.

Yoklama Aşamasında Bulunanların Çağrılması

Madde 79 – Seferberlik veya savaş halinde yoklama aşamasında bulunan ve henüz askere sevk zamanı gelmemiş olanlarla 19 yaşında bulunanlar, Milli Savunma Bakanlığının istemi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla askere çağrılabilirler.

General, Amiral ve Yurt Dışı Kadrolarına Verilecek Personel

Madde 80 – General ve amiral kadrolarıyla Yurt dışındaki subay ve astsubay kadrolarına verilecek personel Genelkurmay Başkanlığınca saptanır ve tertip edilir.

Sefer Görevi Aldıktan Sonra Bölgesinden Taşınanlar

Madde 81 – Sefer görev emri verildikten sonra sefer görevi aldıkları askerlik şubesi bölgesinden taşınanlar için yeniden sefer görev emri düzenlenmez. Bu durumda olanlar, sefer görevi kaldırılıncaya kadar, çağrı halinde tertip edilmiş oldukları birliklere katılmak zorundadırlar. Ancak, ikamet yerini değiştirenlerin yeni ikamet yeri askerlik şubesi kaynağına alınmalarına kadar sefer görev emri kaldırılmaz.

Sefer Görev Emirlerinin Kaldırılması

Madde 82 – Yerine başka bir yükümlünün sefer tertibine alınmasıyla sefer tertibinden çıkarılması gerekenlerin sefer görev emirlerinin geri alınması, sefer görev emirlerini düzenleyen komutanlıklarca ve Milli Savunma Bakanlığınca askerlik şubelerine bildirilir.

Askerlik şubeleri, sefer görev emirlerinin kaldırıldığını mülki idare makamları aracılığıyla yükümlüye veya kendisiyle birlikte oturan ailesi efradından birine tebliğ eder ve sefer görev emirlerinin geriye alınmasını sağlar.

Mülki idare makamları sefer görev emirlerinin geriye alma işlemini 30 gün içinde sonuçlandırmak zorundadırlar.

Sefer Görev Emirlerinin Kaldırılmasını Gerektiren Durumlar

Madde 83 – (Değişik : 6/3/2000 - 2000/369 K.) Ölen, askerliğe elverişsiz hale gelen, 99 uncu maddenin (B) fıkrası gereğince ertelenen veya barış döneminde yukarı haddi bir yıldan çok şahsi hürriyeti bağlayıcı ceza, seferberlik ve savaş hallerinde ağır hapis veya aşağı haddi beş yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan haklarında soruşturma ve kovuşturma yapılanlarla seferberlik ve savaş hallerinde bir yıldan fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum olanların sefer görev emirleri kaldırılır ve verilmiş sefer görev emirleri geri alınır.

Bu madde kapsamına giren personelin durumları, askerlik şubelerince yıllık yoklamalar sırasında izlenir ve engel hallerinin kalktığı anlaşılırsa, durum, Milli Savunma Bakanlığınca bildirilir ve bunlar için yeniden sefer görev emri düzenlenebilir.

Çağrıya Uyuma ve Sevk İşlemleri

Madde 84 – Genel seferberlik, kısmi seferberlik veya özel çağrı duyurularını işiten, başkalarından öğrenen veya yazılı duyuruları gören sefer görev emirli her personel, sefer görev emri üzerindeki çağrı işareti ve birlik seferberlik numarasını kendisinininkine uyup uymadığının kontrolünü yapar. Çağrı işareti aynı ve birlik seferberlik numarası, duyuruda belirtilenlere uyanlar başkaca bir uyarı beklemeden, muhtarlığa bilgi verdikten sonra askerlik şubesine giderek sevklerini isterler.

Sefer görevli personel, çağrı için yapılan ilan saatinden başlayarak en geç altı saat içinde yola çıkarak, Yurt içinde bulunanlar askerlik şubelerine, Yurt dışında bulunanlarsa konsolosluk veya elçiliklere başvurmak zorundadır.

Geçici olarak köy ve mahallesinden ayrı olanlar askerlik şubelerine uğramak zorunda değildirler. Bunlardan birliği uzak olanlar ve kendi olanaklarıyla katılamayacaklar, en yakın askerlik şubesine giderek sefer görev emirlerini gösterir ve birliklerine yollanmalarını isterler. Başvuru, yollama tarihi ve saati sefer görev emirleri üzerine yazılarak onaylanır ve sevkleri sağlanır.

Çağrıya Uymayanların İzlenmesi

Madde 85 – Muhtarlar, çağrıya uymayanların durumlarını yakından izlemekle görevlidirler. Muhtarlık bölgesinde buldukları halde çağrıya uymadığı anlaşılanlar, kolluk kuvvetlerine bildirilir.

Araçlardan Yararlanma

Madde 86 – Sefer görevli personelin gideceği güzergahta seyreden araç sürücülerini, kendilerine sefer görev emri gösterildiğinde bu personeli öncelikle araca almak ve yer vermek zorundadırlar.

Kendiliğinden Birliğine Katılanlar

Madde 87 – Kendiliğinden birliğine katılanlara, bilet veya taşıt sürücüsünden alınmış imzalı belge gösterilmesi halinde, katılmış oldukları birlik, karargah ve kurumlarca yol ücreti ödenir.

Yükümlülerin Askerlik Şubelerine Sevki

Madde 88 – Yükümlülerin askerlik şubelerince, kafiye halinde veya tek tek sevklerinde kiralanan veya başka yollardan sağlanan araçların yetersizliği halinde milli müdafaa mükellefiyeti uygulanarak elde edilen araçlardan yararlanır.

Askerlik şubeleri sefer görevli personelden kendiliğinden birliğine gidemeyenlerle uzak mesafelerden birliklere tertip edilen veya çevre dışından yollanmaları için başvuran personelin zamanında birliklerine katılabilmeleri için bir yollama planı hazırlarlar.

Birliğini Bulamayanlar

Madde 89 – Birliğini bulamayanlar, en yakın askeri birlik veya kuruma başvururlar. Bu gibiler, birliklerinin yeri araştırılarak yollanır. Gecikme sebebi sefer görev emirlerine yazılır.

Askerlik Şubelerinin Mülki İdare Makamlarından İstekleri

Madde 90 – Mülki idare makamları, seferberliğin duyurulması ve seferberlik halinde askerlik şubelerince yollanacak veya şube bölgesinden geçecek personelin karşılanma, yerleşme, beslenme, sağlık gibi hususların düzenli ve güvenli olarak yürütülmesini sağlarlar. Bu amaçla milli müdafaa mükellefiyeti uygulanacak taşıtların kontrol, bakım, onarım ve bütünleme işleri için, öncelikle, kamu kurum ve kuruluşlarından olmak üzere yerel kaynak ve olanaklardan yararlanılarak ihtiyaçların saptanması ve karşılanması yolunda askerlik daire ve şubelerinin isteklerini, yerine getirirler.

Yedek Personelin Birlik ve Kurumlarca Teslim Alınması

Madde 91 – Birlik ve kurumlar, sefer görev çağrısı üzerine, teslim alma kurullarını kurarak, kendiliğinden veya yollama suretiyle katılan yedek personeli karşılamak, sağlık muayenelerini yapmak, temizlik, giydirme, donatma işlerini yürütmek ve tertip edildikleri ast birliklere yollamaktan sorumludurlar. Birden çok kıta veya askeri kurum bulunan garnizonlarda, garnizon komutanlıklarınca yeterli sayıda teslim alma kurulları oluşturulur.

Teslim alma kurulları genellikle, ihtiyaç çizelgelerinde ve sefer görev emirlerinde birliğin yeri olarak belirtilen yerde bulunur. İstasyon, iskele ve otobüs terminallerinde irtibat ekipleri bulundurularak garnizona gelen yedek personel, teslim alma kurullarının bulunduğu yerlere gönderilir.

Sefer görev emirlerinde birliklerin açık adı yerine sadece seferberlik numaraları yazılır. Katılan personelin birliklerine doğru olarak yollanabilmesi için, o yerdeki birliklerin seferberlik numaraları, teslim alma kurullarına ve irtibat ekiplerine verilir.

Birlik veya kurum konuş değişikliği yapmış, ancak, sefer görev emirlerinde gerekli değişiklik ve düzeltmeler henüz yapılmamışsa, eski konuş yerine gelecek personeli karşılamak ve bunların yeni konuş yerlerine yollanmalarını sağlamak için gerekli önlemler alınır.

Milli İstihbarat Teşkilatı Seferberlik Hazırlıkları

Madde 92 – Seferberlik veya savaş halinin ilanında silah altına alınacak Milli İstihbarat Teşkilatı mensupları, bu Teşkilat emrine tertip edilir.

Milli İstihbarat Teşkilatı mensuplarının barıştan itibaren seferberlik işlemlerinin nasıl yürütüleceği Yönergeyle belirlenir.

BEŞİNCİ KISIM*Seferberlik Tatbikatları**Personel Seferberliği Tatbikatları*

Madde 93 – Genelkurmay Başkanlığının isteği üzerine, seferberlik ve savaş hali tatbikatları ve eğitimlerinin yapılmasına Bakanlar Kurulunca karar verilir. Ancak, gereken hallerde, Kanunun 7 nci maddesinin 5 inci bendine göre de acil ihtiyaç duyulan yedek personel silah altına alınabilir.

Seferberlik tatbikatlarında, seferberlik ve savaş haliyle ilgili hazırlıkların uygulanması, sivil ve askeri makamların çağrı bildirimini eğitimlerinin geliştirilmesi, personelin muvazafalık döneminde edindiği eğitim düzeyinin sürdürülmesi için eğitimlerinin tazelenmesi ve yedeklerin yenilikler hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanır. Seferberlik tatbikatları için yapılacak planlamalarda beş yıl süreyle tazeleme eğitiminden geçmemiş yedek personelin eğitim düzeyinin büyük ölçüde düşeceği gözönünde bulundurulur.

Tatbikat ve eğitim amacıyla silah altına alınacak personelle tatbikata katılacak birlik, kurum ve kuruluşlar, Genelkurmay Başkanlığı tarafından saptanır.

(Değişik dördüncü fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Tatbikat ve eğitimlerin süresi en çok 45 gündür. Bu süre, Bakanlar Kurulu kararıyla artırılabilir. Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenmiş olan seferberlik tatbikat ve eğitim süresinin üçte birine ve daha fazlasına yasal bir nedenle katılamayanların eksik olan hizmet süreleri tamamlattırılır. Bununla ilgili esaslar Yönergeyle belirlenir. Yükümlülerin suç teşkil eden eylemleri nedeniyle eksik olan hizmet süreleri ise ayrıca tamamlattırılır.

(Ek fıkra: 11/5/2007-2007/12105 K.) Tatbikat ve eğitim amacıyla silâh altına alınacak yedek personel, Genelkurmay Başkanlığınca uygun görülmesi halinde, silâh altında buldukları süre içerisinde gerçekleşebilecek olan uluslararası askeri eğitim, atış ve spor faaliyetlerine katılabilirler.

Seferberlik Tatbikatlarına Katılanların Özlük Hakları

Madde 94 – Seferberlik tatbikatlarına katılanların özlük hakları, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirlerde belirtilen esaslara uygun olarak verilir.

Araç Seferberlik Tatbikatları

Madde 95 – Araç seferberliği hazırlıklarının barış döneminde denenmesi ve uygulamada ortaya çıkabilecek aksaklık ve eksikliklerin saptanarak giderilmesini sağlamak amacıyla, personel seferber olma hazırlıklarıyla uyumlu olarak;

A) Yedek parça ve aletleriyle gerekli görüldüğünde sürücülerıyla birlikte binek ve nakil hizmeti için orduya yarayan motorlu ve motorsuz her tür kara taşıt araçları,

B) Bütün hizmetlileri ve mürettebatıyla birlikte deniz, göl, nehir ve kanallarda kullanılan gemiler ve her türlü çekme taşıt araçları,

C) Mürettebatı, hizmetlileri ve bütün malzemesiyle birlikte hava taşıt araçları,

D) Seferberlik ve savaş hallerinde, bütünüyle Türk Silahlı Kuvvetleri emrine alınacak inşaat ve nakliyat firmaları

Genelkurmay Başkanlığının isteği üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla, her defasında en çok 10 günü geçmemek üzere tatbikata çağrılabilir.

Tatbikatlarda Araçların Getirilmesi, Yollanması ve Ödeme İşlemleri

Madde 96 – Tatbikat çağrısını alan yükümlüler, araçlarıyla birlikte bulunduğu mahallin milli müdafaa mükellefiyeti komisyonuna başvururlar. Bu komisyonlar tarafından seferberlik ve savaş hallerinde yapılacak işlemlerin benzeri yapılarak, araçlar tertip edildikleri birliklere sevk edilir. Ancak, araçlar için seferberlik ve savaş hallerinde uygulanacak satın alma yerine, tatbikat süresi kadar kiralama bedeli ödenir.

Tatbikata çağrılan araçların ve bunlarla birlikte gelen personelin giderleri, Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Mal ve Hizmet Seferberlik Tatbikatları

Madde 97 – (Değişik:5/11/2001-2001/3283 K.)

Seferberlik ve savaş hallerinde veya seferberlik ve savaş halinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaş gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, Silahlı Kuvvetler emrine veya hareket kontrolüne girecek veya bakanlıklarca seferberlik ve savaş haliyle ilgili görev verilen kurum ve kuruluşlarca önceden hazırlanan müşterek planların, protokol veya sözleşmelerin barış döneminde denenmesi ve uygulamada aksayan hususların saptanarak gerekli önlemlerin alınması amacıyla Genelkurmay Başkanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenecek zaman, yer ve sürelerde tatbikatlar yapılır. Bakanlar Kurulu kararı kapsamına giren il ve ilçe milli müdafaa mükellefiyeti komisyonlarınca gerekli kararlar alınır. Bu tatbikatlar için gerekli ödenek, katılacak kurum ve kuruluşun bağlı veya kontrolünde bulunduğu bakanlık tarafından saptanarak tatbikatın yapılacağı yılın bütçesine konulur. Önceden planlanmayan ancak yapılması zorunlu görülen tatbikatların gerektirdiği ödenek, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 59 uncu maddesi hükümlerine göre karşılanır.

Tatbikat Çağrısı

Madde 98 – Tatbikatlar için çağrı, gizli veya açık olarak yapılabilir.

ALTINCI KISIM

Erteleme

BİRİNCİ BÖLÜM

*Kurum, Kuruluş ve İşyerlerinin Personel Erteleme İşlemleri**İlke ve Esaslar*

Madde 99 – Yedek personel erteleme işlemleri, aşağıda sıralanan ilke ve esaslara göre yapılır:

A) Erteleme işlemleri barıştan itibaren yapılır.

B) Yaş sınırı içindeki yedek personel, barış döneminde yapılacak hazırlıklardan ve savaş hizmetlerinden muaf tutulamaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleriyle vali ve kaymakamlar, Türk Silahlı Kuvvetleri Yurt içi ve Yurt dışı müttefik karargahlarının sefer kadrolarında çalışan yedek personel görevlerinin devamı süresince ertelenmiş sayılır.

C) Erteleme işlemlerinde Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı ilk planda düşünülür.

D) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Seferberlik ve savaş hallerinde; Silahlı Kuvvetlerle halkın ihtiyaçlarını karşılayan ve faaliyetlerinin aksaması genel hayatı olumsuz yönde etkileyecek kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda çalışan yedek personelden sefer görev emri olanların erteleme işlemleri, ilgili kurum ve kuruluşların teklif etmesi halinde Milli Savunma Bakanlığı Seferberlik Dairesi Başkanlığınca yapılır.

E) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Yaş sınırı içindeki yedek personelin erteleme işlemi yapılırken doğum tarihi önce olanlardan başlanarak doğum tarihi sonra olanlara doğru inilir.

F) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Seferberliğin ve savaş halinin ilanından itibaren en az üç ay önce asil veya vekil olarak görevlendirilmiş personelin erteleme işlemi geçerli sayılır.

G) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Seferberlik ve savaş halinde yedek personel erteleme işlemi en çok iki aya kadar geçerlidir. Ancak, bu sürenin içinde veya sonunda, Genelkurmay Başkanlığının gerek görmesi halinde, Milli Savunma Bakanlığı önerisiyle Bakanlar Kurulunca (B) bendinde yazılı personel dışında kalan diğer ertelemeler kısıtlanabilir, kaldırılabilir veya uzatılabilir.

H) **(Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)** Seferberlik ve savaş halinin devamı süresince, ertelenen personelden gerekli görülenlerin silah altına alınması, ertelilik durumlarının uzatılması veya başka yerlerde görevlendirilmesi, Genelkurmay Başkanlığının gerek göstermesi üzerine, Milli Savunma Bakanlığının önerisiyle Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır.

İ) **(Mülga: 11/5/2007-2007/12105 K.)**

J) **(Mülga: 11/5/2007-2007/12105 K.)**

Kamu ve Özel Kurum, Kuruluş ve İş Yerlerinin Kadro ve Görev Yeri Ertelemesi

Madde 100 - (Mülga : 11/5/2007-2007/12105 K.)

Personel erteleme işlemlerinde usul⁽¹⁾

Madde 101 – (Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)

Personel erteleme işlemleri aşağıdaki usullere göre yapılır:

A) Personel erteleme işlemlerinde; kurum ve kuruluşlar barış döneminde yapacakları hazırlıklar kapsamında erteli personelin yerine, öncelikle kadın, askerliğe elverişli olmayan, yaş sınırı dışına çıkan ve kanunda yazılı yaş sınırı içi Sefer Görev Emirsiz personel temin etmekten sorumludur.

B) Yedek subay, yedek astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, erbaş ve erlerden yaş sınırı içinde bulunanlar için Sefer Görev Emirli olmaları halinde, çalışmakta olduğu kurum, kuruluş ve işyerlerince her kişi için düzenlenen erteleme teklif formu, yetkililerin onayını müteakip, Milli Savunma Bakanlığı Seferberlik Dairesi Başkanlığına gönderilir. Değişiklikler de aynı usulle bildirilir. Bundan sonraki işlemler Erteleme Yönergesinde açıklanır.

C) 99 uncu maddenin birinci fıkrasının (B) bendinde yazılı personelden yaş sınırı içinde ve Sefer Görev Emirli olmaları halinde her biri için düzenlenecek erteleme teklif formu, ilgili kurum, kuruluş ve işyeri yetkilisi onayını müteakip Milli Savunma Bakanlığı Seferberlik Dairesi Başkanlığına gönderilir.

Erteli personel her yıl yedeklik yoklamasını yaptırır.

Ertelemenin Kaldırılması

Madde 102 – (Değişik: 11/5/2007-2007/12105 K.)

Ertelenen yedek personelin görev yerinden ayrılması halinde, erteleme iptal formu düzenlenerek kurum, kuruluş ve işyerlerince en geç bir ay içinde Milli Savunma Bakanlığı Seferberlik Dairesi Başkanlığına gönderilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Araç Erteleme İşlemleri

Sefer Görev Emri Verilmeyecek Araçlar

Madde 103 – Aşağıda gösterilen araçlara, sefer görev emri verilmez:

A) Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun 30,40 ve 43 üncü maddelerinde belirtilenlerle Ulaştırma ve Haberleşme Hizmetlerinin Olağanüstü Hallerde ve Savaşta Ne Suretle Yürütüleceğine Dair Kanunun kapsamına giren kuruluşların araçlarına,

B) Özel nakliyat ve inşaat firmalarından, seferberlik ve savaş hallerinde görev verilen ve sözleşme yapılanların sözleşme kapsamındaki araçlarına.

(1) 11/5/2007 tarihli ve 2007/12105 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Tüzüğün 18 inci maddesiyle bu madde başlığı "Erteli Kadro ve Görev Yerlerine Göre Yapılacak Personel Erteleme İşlemleri" iken, metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarıyla Sözleşmeli Araçlar

Madde 104 – Kamu kurum ve kuruluşlarıyla sözleşmeli olarak çalışan ve seferberlik ve savaş hallerinde de göreve aynen devam etmeleri, bölgesinde bulunduğu valiler veya valilere bağlı olmayanların genel müdürlüklerince uygun görülerek bağlı bulunduğu bakanlık aracılığıyla Milli Savunma Bakanlığına bildirilen araçlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanma durumu dikkate alınarak ertelenebilir.

Erteli Kurum ve Kuruluşların Araçları

Madde 105 – Seferberlik ve savaş hallerinde faaliyetlerini aksatmadan devam ettirmesi için hakkında Bakanlar Kurulu kararı alınan kamu ve özel kurum ve kuruluşlara ait araçlardan, seferberlik ve savaş hallerinde göreve devam etmesinin zorunlu bulunduğu, ilgili valilikçe onaylananlar, bağlı olduğu bakanlık aracılığıyla Milli Savunma Bakanlığına bildirilir. Bu araçlar da Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanması durumu dikkate alınarak ertelenebilir.

Personel ve Araç Erteleme İşlemlerine İlişkin Ayrıntılar

Madde 106 – Erteleme işlemleriyle ilgili ayrıntılar Erteleme Yönergesinde açıklanır.

YEDİNCİ KISIM

*Çeşitli Hükümler**Çizelgeler ve Formlar*

Madde 107 – 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununa göre il ve ilçelerde yapılacak hazırlık ve uygulama için gerekli çizelge ve formlar Milli Savunma Bakanlığı tarafından, diğer kırtasiye ihtiyaçları, İçişleri Bakanlığı tarafından karşılanır.

Yönergeler

Madde 108 – Bu Tüzükte yönergeyle düzenleneceği belirtilen hususlar, uygulamada koordineli çalışacak makamların görüşleri de alınarak Tüzüğün yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yayımlanacak yönergelerde gösterilir.

Geçici Madde 1 – Kaynak saptama çizelgeleri veya bunun yerine kullanılacak formlar Milli Savunma Bakanlığınca Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak hazırlanır ve Tüzüğün yürürlüğe girmesini izleyen dört ay içerisinde üçer suret olarak ilgili bakanlıklarda bulundurulur.

Geçici Madde 2 – Bu Tüzükte öngörülen yönetmelik, yönerge ve direktifler hazırlanıp yürürlüğe girinceye kadar yürürlükteki yönetmelik, yönerge ve direktiflerin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 3 – (Ek: 11/5/2007-2007/12105 K.)

Bu Tüzüğün yürürlüğe girmesini müteakip, Bakanlar Kurulunca onaylanmış olan Kadro Erteleme Öneri Çizelgeleri iptal edilmiş sayılır.

Yürürlük

Madde 109 – 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun 19 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmış ve Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazete'de yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 110 – Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**28/5/1990 TARİH VE 90/500 SAYILI BAKANLAR KURULU KARARI İLE
YÜRÜRLÜĞE KONULAN TÜZÜĞE EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN TÜZÜKLERİN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTEREN ÇİZELGE**

Ek ve Değişiklik Getiren Tüzüğü Yürürlüğe Koyan Kararnamenin

Tarihi	Numarası	Farklı Tarihte Yürürlüğe Giren Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
18/7/1991	91/2028	—	3/8/1991
10/2/1995	95/6589	—	28/3/1995
6/3/2000	2000/369	—	5/5/2000
5/11/2001	2001/3283	—	13/12/2001
17/4/2006	2006/10691	Madde 7, 19, 24,25, 27, 33, 66, 71 ve 73	4/8/2006
11/5/2007	2007/12105	Madde 2, 10, 44, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 60, 61, 62, 68, 76, 77, 93, 99, 100, 101, 102 ve Ek Geçici Madde 3	2/6/2007